

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRESENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTEGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

COMMISSION DE LA JUSTICE

maandag

03-06-2002

14:15 uur

lundi

03-06-2002

14:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel.: 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél.: 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax: 02/549 82 74</i>	<i>Fax: 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail: publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail: publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Vraag van mevrouw Anne Barzin aan de minister van Justitie over "de verschillende behandeling van kinderen in geval van omzetting van een gewone adoptie in een volle adoptie, naargelang ze al dan niet natuurlijke ouders hebben" (nr. 7241)	1
<i>Sprekers: Anne Barzin, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
Vraag van mevrouw Anne Barzin aan de minister van Justitie over "het door Test Aankoop gevoerde onderzoek: 'Luistert Vrouwe Justitia echt?'" (nr. 7391)	4
<i>Sprekers: Anne Barzin, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Justitie over "het vonnis in de zaak van het collège Saint-Pierre in Ukkel" (nr. 7265)	8
<i>Sprekers: Ferdy Willems, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
Vraag van de heer Yvan Mayeur aan de minister van Justitie over "de toekenning van het bestaansminimum door de OCMW's aan personen die in het kader van een vrijheidsstraf onder elektronisch toezicht zijn geplaatst" (nr. 7324)	13
<i>Sprekers: Yvan Mayeur, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
Samengevoegde interpellaties van	17
- de heer Tony Van Parys tot de minister van Justitie over "de beslissing van de ministerraad over de toekomst van de Staatsveiligheid" (nr. 1290)	
- de heer Geert Bourgeois tot de minister van Justitie over "de problemen bij de Staatsveiligheid" (nr. 1298)	
<i>Sprekers: Tony Van Parys, Geert Bourgeois, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
<i>Moties</i>	31
Samengevoegde vragen van	32
- de heer Geert Bourgeois aan de minister van Justitie over "de bescherming van het journalistieke bronnengeheim" (nr. 7386)	32
- de heer Ludo Van Campenhout aan de minister van Justitie over "het bronnengeheim van de journalisten" (nr. 7393)	32
- de heer Peter Vanvelthoven aan de minister van Justitie over "het misbruik van de procedure op eenzijdig verzoekschrift" (nr. 7408)	32
<i>Sprekers: Geert Bourgeois, Ludo Van Campenhout, Peter Vanvelthoven, Marc Verwilghen, minister van Justitie</i>	
Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het	38

SOMMAIRE

Question de Mme Anne Barzin au ministre de la Justice sur "la différence de traitement entre les enfants qui font l'objet d'une conversion d'adoption simple en adoption plénière selon qu'ils aient ou non des parents d'origine" (n° 7241)	1
<i>Orateurs: Anne Barzin, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Question de Mme Anne Barzin au ministre de la Justice sur "l'enquête réalisée par Test achat: 'La Justice: à votre écoute?'" (n° 7391)	4
<i>Orateurs: Anne Barzin, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Justice sur "le jugement rendu dans l'affaire du collège Saint-Pierre d'Uccle" (n° 7265)	8
<i>Orateurs: Ferdy Willems, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Question de M. Yvan Mayeur au ministre de la Justice sur "la problématique de l'octroi du minimex par les CPAS aux personnes mises sous surveillance électronique lors de l'exécution d'une peine privative de liberté" (n° 7324)	13
<i>Orateurs: Yvan Mayeur, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Interpellations jointes de	17
- M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "la décision du conseil des ministres concernant l'avenir de la Sûreté de l'Etat" (n° 1290)	
- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "les problèmes à la Sûreté de l'Etat" (n° 1298)	
<i>Orateurs: Tony Van Parys, Geert Bourgeois, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
<i>Motions</i>	31
Questions jointes de	32
- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "la protection du secret des sources journalistiques" (n° 7386)	32
- M. Ludo Van Campenhout au ministre de la Justice sur "le secret des sources des journalistes" (n° 7393)	32
- M. Peter Vanvelthoven au ministre de la Justice sur "l'abus de procédure de requête unilatérale" (n° 7408)	33
<i>Orateurs: Geert Bourgeois, Ludo Van Campenhout, Peter Vanvelthoven, Marc Verwilghen, ministre de la Justice</i>	
Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le projet de formation de	38

vertalers/tolkenproject dat loopt bij de rechtbank
van eerste aanleg te Antwerpen" (nr. 7387)

Sprekers: **Tony Van Parys, Marc
Verwilghen**, minister van Justitie

traducteurs/interprètes en cours auprès du tribunal
de première instance d'Anvers" (n° 7387)

Orateurs: **Tony Van Parys, Marc Verwilghen**,
ministre de la Justice

COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE

COMMISSION DE LA JUSTICE

van

du

MAANDAG 3 JUNI 2002

LUNDI 3 JUIN 2002

14:15 uur

14:15 heures

De vergadering wordt geopend om 14.18 uur door de heer Fred Erdman, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.18 heures par M. Fred Erdman, président.

01 Question de Mme Anne Barzin au ministre de la Justice sur "la différence de traitement entre les enfants qui font l'objet d'une conversion d'adoption simple en adoption plénière selon qu'ils aient ou non des parents d'origine" (n° 7241)

01 Vraag van mevrouw Anne Barzin aan de minister van Justitie over "de verschillende behandeling van kinderen in geval van omzetting van een gewone adoptie in een volle adoptie, naargelang ze al dan niet natuurlijke ouders hebben" (nr. 7241)

01.01 Anne Barzin (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, la législation actuelle organisant l'adoption ne prévoit pas l'hypothèse de la conversion de l'adoption simple en adoption plénière. Toutefois, le commentaire de l'article 347-3 du projet de loi réformant l'adoption précise que "cela se pratique pourtant dans certains arrondissements".

01.01 Anne Barzin (MR): De wetgeving voorziet niet in de omzetting van de gewone adoptie in volle adoptie. In sommige arrondissementen zou dat echter wel gebeuren.

Je souhaiterais interroger le ministre sur la différence de traitement qui peut intervenir entre les enfants qui font l'objet d'une conversion d'adoption simple en adoption plénière selon qu'ils aient ou non des parents d'origine.

Wanneer kinderen geadopteerd zijn volgens de eenvoudige adoptie en natuurlijke ouders hebben, moeten die hun toestemming geven voor een volledige adoptie. Is hier geen sprake van een ongelijke behandeling naar gelang kinderen al dan niet natuurlijke ouders hebben?

Lorsqu'un enfant de moins de 15 ans est adopté par le biais d'une adoption simple (transcrite dans les registres de l'état-civil) par deux époux et que ces mêmes époux souhaitent adopter cet enfant de manière plénière, le consentement du ou des parents d'origine est requis.

Le problème qui se pose concerne l'enfant mineur dont les parents sont tous deux décédés, déclarés absents, dans l'impossibilité de manifester leur volonté ou n'ont aucune demeure connue. Dans ce cas, l'article 6 de la loi du 29 avril 2001 modifiant diverses dispositions légales en matière de tutelle des mineurs prévoit que: "... le consentement est donné par le tuteur. Il en est de même lorsque la filiation de l'enfant mineur ou de l'interdit n'a été établie à l'égard d'aucun des deux parents. En cas d'adoption par le tuteur, le consentement est donné par le subrogé-tuteur". Pour rappel, avant l'entrée en vigueur de cette loi, le consentement était donné par le conseil de famille.

Voor een minderjarig kind zonder natuurlijke ouders is het, krachtens de wet van 29 april 2001, de voogd die de toestemming geeft. In geval van adoptie door de voogd wordt de toestemming gegeven door de toeziend voogd. Krachtens het burgerlijk wetboek krijgt de adoptant echter de ouderlijke macht: de voorwaarden voor de voogdij zouden dan niet zijn vervuld.

La loi semble claire. Elle présente pourtant des difficultés pratiques. En effet, en vertu de l'article 361, §1er du Code civil, "l'adoptant est investi, à l'égard de l'adopté, des droits de l'autorité parentale". Dans

Wie moet dan toestemming

ces conditions, l'organisation d'une tutelle serait, selon moi, contraire à la nouvelle loi du 29 avril 2001 puisque les conditions d'ouverture de la tutelle prévues par l'article 389 de la loi ne sont pas remplies. Il n'y a par conséquent pas lieu à la désignation d'un tuteur, d'un subrogé-tuteur ou d'un tuteur ad hoc.

M. le ministre pourrait-il dès lors nous dire qui doit consentir à l'adoption plénière d'un enfant mineur par deux époux qui ont adopté l'enfant au préalable de manière simple lorsque ses parents d'origine sont, par exemple, décédés? Les adoptants, simples, qui disposent de l'autorité parentale disposent-ils du pouvoir de consentir à cette adoption plénière par eux-mêmes?

M. le ministre n'estime-t-il pas que, dans le cadre de la conversion de l'adoption simple en adoption plénière, l'enfant dont les parents d'origine sont encore en vie est mieux protégé par la loi que l'enfant dont les parents d'origine sont décédés?

Dès lors, n'y a-t-il pas une incompatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'une différence de traitement est instaurée entre ces deux catégories d'enfants en vigueur?

Je vous remercie.

01.02 Marc Verwilghen, ministre: Monsieur le président, chers collègues, vous m'avez posé la question suivante, madame Barzin: un enfant a fait l'objet d'une adoption simple; les parents adoptifs souhaitent la conversion de cette adoption simple en une adoption plénière. La question est de savoir qui doit consentir à l'adoption plénière.

Deux hypothèses sont visées:

- a) lorsque le/les parents d'origine sont vivants, leur consentement est requis – c'est la solution imaginée par la doctrine;
- b) un problème se pose lorsque les parents d'origine sont décédés, déclarés absents, dans l'impossibilité de manifester leur volonté ou n'ont aucune demeure connue. D'après la nouvelle loi tutelle – loi du 29 avril 2001, article 348 nouveau du Code civil –, le consentement à l'adoption est donné, selon le cas, par le tuteur, par le subrogé tuteur ou par un tuteur ad hoc désigné par le président du tribunal de première instance. Le problème est qu'en l'espèce, on ne se trouve pas dans un cas d'ouverture de la tutelle, puisque l'autorité parentale est exercée par les parents adoptifs.

La question est de savoir qui doit, dans ce cas, consentir à l'adoption.

La problématique que vous soulevez se pose essentiellement pour les adoptions internationales, notamment lorsqu'une adoption simple a été réalisée à l'étranger et que les parents, à leur retour en Belgique, souhaitent donner à leur enfant le "statut" le plus complet possible par le biais d'une adoption plénière. C'est dans ce cadre que se pose la question de savoir qui doit consentir à cette adoption plénière.

Il est important de noter que, comme vous le soulignez, les dispositions actuelles du droit de l'adoption ne prévoient pas l'hypothèse d'une conversion de l'adoption simple en adoption plénière. La conversion de l'adoption est une simple pratique qui est,

verlenen tot de adoptie van een minderjarig kind dat geadopteerd is volgens de eenvoudige adoptie? Kunnen de adoptanten in het kader van de eenvoudige adoptie zelf toestemming verlenen tot de volle adoptie?

Is het niet zo dat het kind van wie de ouders nog in leven zijn beter beschermd wordt door de wet?

Is er dan geen sprake van een verschillende behandeling tussen de twee categorieën kinderen?

01.02 Minister Marc Verwilghen: Het probleem doet zich vooral voor bij internationale adopties.

De huidige bepalingen voorzien niet in een omzetting van de gewone adoptie in de volle adoptie, een eenvoudige praktijk die trouwens door de rechtsleer wordt bekrachtigd.

Het is dan ook logisch dat geen uitdrukkelijke oplossing voor het aangereikte probleem kan worden gevonden.

Het wetsontwerp tot hervorming van de adoptie voorziet in een dergelijke mogelijkheid als alle voorwaarden met betrekking tot de totstandkoming van de volle adoptie zijn vervuld. In geval van nieuwe adoptie van een kind dat voorheen het voorwerp van een gewone adoptie is geweest, zou met name de instemming van de personen die met de vorige adoptie hebben ingestemd, vereist zijn.

Het komt mij voor dat in de praktijk effectief moeilijkheden zouden kunnen rijzen mocht de instemming in het buitenland

par ailleurs, consacrée dans la doctrine. Si les dispositions actuelles du Code civil ne prévoient pas l'hypothèse d'une conversion de l'adoption, il est logique que l'on ne trouve pas expressément une solution à la question posée dans les textes légaux actuels.

Contrairement à la législation actuelle, le projet de loi réformant l'adoption, qui est actuellement en discussion en commission de la Justice de la Chambre, prévoit la possibilité d'une conversion de l'adoption simple en adoption plénière et établit une réglementation à cet égard. Selon le projet, la conversion n'est permise que si toutes les conditions, notamment de consentement, requises pour l'établissement de l'adoption plénière sont remplies. Le nouvel article 348-6 du Code civil prévoit qu'"en cas de nouvelle adoption d'un enfant qui a bénéficié antérieurement d'une adoption simple, sont requis: 1° le consentement des personnes ayant consenti à l'adoption antérieure..."

Dans la pratique, des difficultés pourraient effectivement se poser si la première adoption simple a été réalisée dans le pays d'origine de l'enfant et que des consentements doivent être recueillis à l'étranger.

Lors de l'examen du projet de loi en commission de la Justice, il conviendra d'examiner cette question avec attention afin de trouver la solution la plus adaptée et conforme à la protection des intérêts de l'enfant.

La solution que vous évoquez, à savoir attribuer aux parents adoptants (simples) le pouvoir de consentir à cette adoption plénière par eux-mêmes ne semble pas indiquée, puisqu'il y aurait, dans ce cas, un conflit d'intérêts. Par analogie avec certaines dispositions du Code civil – je me réfère aux articles 331sexies du Code civil en matière de filiation ou 348 du code civil actuel en matière d'adoption –, une des pistes pourrait être la désignation d'un tuteur ad hoc, qui serait compétent pour consentir à l'adoption plénière. Cela peut se faire très rapidement et avec très peu de formalités. Quoi qu'il en soit, il conviendra de trancher définitivement la question lors de l'examen du projet au parlement.

Concernant votre dernière question relative à l'incompatibilité avec les articles 10 et 11 de la Constitution, je ne pense pas que l'on puisse dire que la loi fait une différence de traitement entre deux catégories d'enfants, dans le cadre de la conversion de l'adoption simple en adoption plénière puisque, précisément, la loi ne prévoit actuellement pas l'hypothèse d'une telle conversion.

Voilà les réponses que je voulais donner aux diverses questions que vous avez soulevées.

01.03 Anne Barzin (MR): Monsieur le président, monsieur le ministre, je vous remercie pour votre réponse. J'avais bien constaté que le projet de loi envisageait de légaliser l'hypothèse de la conversion de l'adoption simple en une adoption plénière. Ce n'est, toutefois, pas suffisant pour résoudre les questions liées aux conditions et au consentement.

En ce qui concerne les adoptants simples qui disposent de l'autorité parentale, je posais la question de savoir s'ils disposent du pouvoir de consentir à l'adoption plénière par eux-mêmes. Il s'agissait d'une

moeten worden verkregen. Men zal erop moeten toezien dat de belangen van het kind worden beschermd.

Het is volgens mij niet aangewezen dat ouders van kinderen die het voorwerp van een gewone adoptie zijn geweest het recht zouden krijgen om met de volle adoptie door henzelf in te stemmen, omdat er in dat geval een belangenconflict zou rijzen.

Een van de mogelijke oplossingen zou erin kunnen bestaan een *ad hoc* voogd aan te wijzen.

Ik denk niet dat beide categorieën van kinderen in de wet anders worden behandeld in het kader van de omzetting van de gewone adoptie in de volle adoptie, aangezien de wet niet in die mogelijkheid voorziet.

01.03 Anne Barzin (MR): Ik had goed begrepen dat het ontwerp ertoe strekt de omzetting te regelen, maar daarmee is de kwestie van de voorwaarden en de instemmingen nog niet geregeld.

Ik heb ook gevraagd of het de adoptanten zelf toekomt om met

question, et non pas d'une solution que je proposais. Je voulais juste savoir ce que vous en pensiez. Et il est vrai que la piste que vous proposez à propos de la désignation d'un tuteur ad hoc mérite d'être abordée dans le cadre des discussions qui auront lieu sur ce projet de loi réformant l'adoption.

01.04 **Marc Verwilghen**, ministre: Il conviendra de trouver une solution possible sur le plan pratique.

01.05 **Anne Barzin** (MR): Nous sommes parfaitement d'accord sur ce point, monsieur le ministre. Je vous remercie.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

02 **Question de Mme Anne Barzin au ministre de la Justice sur "l'enquête réalisée par Test achat: 'La Justice: à votre écoute?'" (n° 7391)**

02 **Vraag van mevrouw Anne Barzin aan de minister van Justitie over "het door Test Aankoop gevoerde onderzoek: 'Luistert Vrouwe Justitia echt?'" (nr. 7391)**

02.01 **Anne Barzin** (MR): Monsieur le président, ma question porte sur l'enquête réalisée par Test-Achats "la justice à votre écoute".

Comment fonctionne la justice de proximité? Les greffes des justices de paix et les maisons de justice représentent pour le citoyen son premier contact avec la justice, sa première source d'information. Ces organismes remplissent-ils correctement le rôle qui leur est attribué? Répondent-ils dès lors aux attentes des citoyens? Ces questions ont préoccupé Test-Achats et pour y répondre Test-Achats a réalisé une enquête en envoyant des enquêteurs anonymes auprès des greffes de justice de paix et des maisons de justice.

Cette enquête met en évidence plusieurs points faibles. Tout d'abord, on peut constater que la qualité du service rendu est variable d'un greffe à l'autre et d'une maison de justice à l'autre. L'évaluation réalisée dans de nombreux arrondissements stigmatise certains services en particulier en les nommant.

Cette enquête révèle une information du justiciable souvent lacunaire. Elle fait allusion à des brochures d'information éditées par le ministère de la Justice qui pourraient constituer un outil précieux mais qui sont diffusées, semble-t-il, de façon « quasi confidentielle ». Lorsque l'on parle d'information, nous entendons que le greffe a pour fonction d'informer le citoyen sur les formalités et les procédures à suivre mais que, bien sûr, le greffe ne peut en aucun cas conseiller un justiciable sur ses droits.

Toutefois, il semblerait que certains d'entre eux refusent d'informer le citoyen sur les formalités et procédures à suivre en se retranchant derrière l'article 297 du Code judiciaire qui leur interdit d'assurer la défense des parties et de donner à celles-ci des consultations. De plus, les renseignements demandés par courrier sont déconseillés par Test-Achats en raison des mauvais résultats donnés par cette tentative.

Enfin, selon l'enquête, les greffes des justices de paix et les maisons de justice consacrent trop peu de temps aux personnes qui

de volle adoptie in te stemmen. De oplossing die u aanreikt lijkt mij interessant.

02.01 **Anne Barzin** (MR): *Test-Aankoop* heeft een enquête verricht "Luistert Vrouwe Justitia echt?" met betrekking tot de vredegerichten en de justitiehuisen. Aangezien de burger via de griffies van de vredegerichten en de justitiehuisen vaak voor het eerst in aanraking komt met het gerecht en het zijn eerste informatiebronnen zijn, heeft Test-Aankoop hun werking doorgelicht teneinde na te gaan of zij hun rol correct vervullen.

In die enquête zijn verscheidene minpunten aan het licht gekomen. Vooreerst varieert de kwaliteit van de dienstverlening sterk naargelang van de griffie en het justitiehuis. Voorts blijkt ook dat de rechtzoekende vaak onvoldoende wordt geïnformeerd. Zo blijken onder meer brochures van het ministerie van Justitie slechts vertrouwelijk te worden meegedeeld.

De griffie heeft tot taak de burger over de te vervullen formaliteiten en te volgen procedures in te lichten. Sommige griffies weigeren dat echter te doen en beroepen zich daarvoor op artikel 297 van het Gerechtelijk Wetboek, dat hen verbiedt de verdediging van de

s'adressent à eux. On leur conseille directement de s'adresser à un avocat ou à un huissier.

Le tableau décrit ci-dessus doit toutefois être nuancé. Même si cette enquête révèle des lacunes, elle a le mérite d'indiquer que certains greffes de justices de paix et certaines maisons de justice semblent faire un travail très satisfaisant. Les justiciables sont bien reçus et quittent les institutions avec une vue claire et ordonnée sur les démarches à accomplir et sur les procédures à respecter.

Toutefois, on peut s'interroger sur les variations de qualité qu'il peut y avoir d'un service à l'autre. Une large majorité des services reçoivent une appréciation positive. Mais est-ce suffisant? Afin d'éclaircir cette situation, je souhaiterais vous poser quelques questions, monsieur le ministre.

Pensez-vous que cette enquête reflète une réalité? Une évaluation interne a-t-elle déjà été réalisée par le ministère de la Justice? Dans la négative, comptez-vous procéder à une telle évaluation?

Monsieur le ministre, allez-vous prendre des mesures particulières pour contrer le manque d'efficacité de certains services épinglés par Test-Achats?

Pourquoi les brochures d'information éditées par le ministère de la Justice ne sont-elles pas plus largement diffusées?

Pourquoi des réponses systématiques ne sont-elles pas données aux courriers envoyés par les justiciables? Des réponses-types pour certains problèmes récurrents ne peuvent-elles pas être rédigées pour apporter un soutien technique à ces services?

Pourquoi ne pas diffuser les brochures d'information éditées par le ministère, par le biais des réponses aux courriers?

Ne faudrait-il pas préciser le rôle du greffier et du personnel des maisons de justice? Je pense par exemple ici au problème posé par l'interprétation de l'article 297 du Code judiciaire.

Enfin, ne faudrait-il pas organiser des formations ou des rencontres entre le personnel des différents services afin qu'il puisse partager ses méthodes de travail et procéder à une remise en question de la qualité de leurs prestations journalières.

02.02 Marc Verwilghen, ministre: Monsieur le président, madame, conformément à l'article 2, § 1er, 2° de l'arrêté royal portant organisation du service des maisons de justice du ministère de la Justice, le service des maisons de justice est notamment chargé d'accueillir les utilisateurs de la maison de justice, de leur donner des informations ainsi que des avis et de les orienter éventuellement vers des instances compétentes.

Outre l'accueil des victimes et la réalisation de missions à caractère civil et pénal, le travail de première ligne constitue l'une des tâches principales de la maison de justice. Le travail de première ligne est

partijen te voeren en hun consult te geven. Bovendien raadt Test-Aankoop af inlichtingen per brief te vragen.

Uit de enquête blijkt tevens dat de griffies van de vredegerechten en de justitiehuzen te weinig tijd uittrekken voor de personen die zich tot hen wenden. Men raadt de betrokkenen aan zich rechtstreeks tot een advocaat of een gerechtsdeurwaarder te wenden.

Dat beeld moet echter worden bijgesteld. Ook al brengt dat onderzoek een aantal leemten aan het licht, het heeft de verdienste dat het duidelijk maakt dat de griffies van de vredegerechten en sommige justitiehuzen uitstekend werk leveren. Het leeuwendeel van de diensten krijgt een positieve beoordeling, maar is dat wel voldoende? Denkt u dat dat onderzoek een spiegel is van de werkelijkheid? Vond er al een interne evaluatie plaats? Zo neen, zal dat nog gebeuren? Zal u maatregelen nemen om het gebrek aan efficiëntie van bepaalde diensten te verhelpen? Waarom worden de brochures van de minister niet op ruimere schaal verspreid? Waarom wordt er niet stelselmatig geantwoord op de briefwisseling van de rechtsonderhorigen? Zou de rol van de griffier en van het personeel van de justitiehuzen niet nader moeten worden omschreven? Zou men geen opleidingen moeten organiseren, of ontmoetingen tussen de onderscheiden diensten?

02.02 Minister Marc Verwilghen: Volgens artikel 2 van het koninklijk besluit houdende organisatie van de Justitiehuzen, is die dienst belast met het onthaal van de gebruikers van de justitiehuzen, met het verstrekken van informatie en adviezen en met de begeleiding naar de bevoegde instanties.

une mission spécifique qui consiste à prévoir un accueil et un renvoi éventuel vers un service compétent pour le citoyen qui a des questions ou qui rencontre des problèmes en rapport avec les activités de la justice.

Dès lors, la maison de justice prévoit une permanence suffisante afin de permettre aux citoyens de faire régulièrement appel à ses services. Cette mission est organisée par le directeur et est réalisée par un ou plusieurs assistants de justice.

Au cours de cet accueil, il peut également être fait appel à l'aide juridique de première ligne. Sous ce rapport, les avocats tiennent, à cette fin, régulièrement séance dans la maison de justice.

Pour l'année 2000, il y a eu un nombre total de 7.624 interventions de première ligne. Ce sont des interventions par téléphone (4.260), qui ont été les plus nombreuses, et des interventions au bureau de l'assistant de justice (3.256). Les demandes par écrit sont assez rares puisqu'on n'en a compté que 108.

En ce qui concerne les maisons de justice, il convient de nuancer les résultats de l'enquête effectuée par Test-Achats. Une appréciation sur la base de 2 cas fictifs ne peut refléter correctement les activités de première ligne d'une maison de justice.

On a pleinement conscience que la mission relativement récente et nouvelle de l'aide de première ligne n'est pas encore optimale. C'est pourquoi un groupe de travail "Aide de première ligne" a été mis sur pied l'année dernière au sein du service des maisons de justice. Ce groupe de travail a pour objectif d'examiner le fonctionnement et l'organisation du service de première ligne. Des questions concrètes portant, notamment, sur la manière d'optimiser, d'uniformiser et d'harmoniser cette assistance avec d'autres services de la justice permettront d'aboutir à un texte de référence et à une directive générale pour toutes les maisons de justice.

Une formation spéciale destinée aux assistants de justice chargés de ce travail spécifique, est prévue pour l'automne de cette année.

Dans chaque maison de justice, des formulaires seront mis à la disposition des justiciables qui pourront émettre un jugement de valeur sur les services du personnel.

Ces données nous aideront à perfectionner davantage le travail de première ligne.

Etant donné que je ne fais pas du cas par cas, je ne prendrai aucune mesure contre les maisons de justice jugées moins efficaces par l'enquête. Il s'agit uniquement ici d'une observation effectuée à un moment précis et le résultat général de cette enquête est plus important que le score individuel des maisons de justice.

En outre, celui-ci doit être davantage nuancé du côté flamand car les maisons de justice de Tongres, de Furnes et d'Ypres n'ont pas encore été inaugurées pour le grand public et le travail de première ligne n'y a par conséquent pas encore démarré.

De plus, j'attache plus d'importance aux nombreuses réactions très

Eerstelijnswork is een van de belangrijkste taken van de justitiehuisen. Die opdracht bestaat in het onthaal en de eventuele doorverwijzing naar de bevoegde dienst.

Voor 2000 waren er in totaal 7624 eerstelijnsstussenkomsten: 4260 telefonische, 3256 in het bureau van de justitieassistent en 108 schriftelijke vragen.

De resultaten van het onderzoek moeten worden genuanceerd, want een oordeel op grond van fictieve gevallen weerspiegelt niet de werkelijke toestand.

De relatief recente en nieuwe taak van de eerstelijnsbelp is nog niet optimaal. Dat is de reden waarom verleden jaar een werkgroep werd opgericht die de werking en de organisatie van de eerstelijnsdienst moet onderzoeken teneinde tot een betere werking te komen.

Ter vervollediging van mijn antwoord zal ik u inlichtingen bezorgen over de wijze van optreden en over de schema's van de soorten geregistreeerde aanvragen. Wat de griffies betreft, werden inspanningen geleverd inzake het onthaal van de rechtzoekende.

Het klopt trouwens dat artikel 297 van het Gerechtelijk Wetboek de griffies tot een zekere voorzichtigheid aanzet aangezien elke overtreding van dat artikel tot tuchtmaatregelen kan leiden. Het valt niet mee om voor de meer dan 200 griffies van de vrederechten een volledige coördinatie te bewerken. Er werd een opleiding gegeven om tot een betere coördinatie te komen.

De brochures waarover u het heeft werden op grote schaal verspreid en kunnen via de webstek van Justitie worden besteld.

positives parvenant à mon cabinet de la part de citoyens qui ont été renvoyés à l'une ou l'autre maison de justice et qui y ont trouvé une assistance adéquate.

Je vais vous remettre quelques annexes qui sont révélatrices du mode d'intervention. En Flandre, quelque 9.515 interventions ont été enregistrées; en Wallonie, elles sont au nombre de 2.152. Je vais également vous donner un schéma des types de demande; les données se décomposent comme suit:

- informations concernant les maisons de justice: 6%;
- autres: 21%;
- problématique liée à la séparation: 19%;
- autorité parentale et droit aux relations personnelles: 7%;
- informations concernant des procédures judiciaires: 32%;
- problèmes familiaux: 9%;
- problèmes financiers: 6%.

La deuxième moitié de votre question avait trait au greffe. Beaucoup d'efforts ont été consentis au niveau de l'accueil du justiciable dans les palais de justice. Il est vrai que certaines justices de paix qui sont sises dans des bâtiments isolés ne disposent pas d'un service d'accueil organisé comme c'est le cas dans les bâtiments regroupant diverses juridictions (première ligne, première instance).

D'autre part, il est exact que le Code judiciaire (article 297) incite le personnel et les membres du greffe à une certaine prudence; toute infraction à cet article pourrait avoir des conséquences disciplinaires. Le greffe n'est pas habilité à fournir un large éventail d'informations. Ce n'est pas son but et les informations données ne peuvent, en aucun cas, lier par la suite le magistrat chargé de prononcer le droit.

Le justiciable pose souvent des questions pointues auxquelles le greffe ne peut se permettre de répondre.

Il est évident que, sur plus de 200 greffes de justice de paix, il n'est pas aisé d'obtenir une coordination totale. Une évaluation interne dans le cadre de l'utilisation du personnel contractuel a d'ailleurs souligné cet effet. J'ai mis en place des formations pour les collaborateurs des greffes et secrétariats de parquets qui, à terme, devront aboutir à une meilleure coordination. Certaines de ces formations abordent la problématique de l'accueil du justiciable et de l'interprétation de l'article 297 du Code judiciaire, notamment la formation en déontologie.

Il est évident aussi que mon département ne cesse d'examiner et de prendre des mesures en vue d'améliorer la coordination et le service au justiciable. Les brochures dont vous faites état dans votre question et le site web de la Justice en sont des exemples concrets. Les brochures sont largement diffusées et peuvent même être commandées via le site Justice sur internet. Elles sont disponibles dans les palais de justice et les greffes peuvent évidemment les commander et les distribuer. Rien n'interdit de les diffuser en réponse à certains courriers adressés aux greffes. Le justiciable retrouvera aussi sur le même site des informations précises, par exemple concernant l'organisation de l'assistance judiciaire.

Depuis de très nombreuses années, les greffiers en chef des justices de paix organisent des rencontres nationales et régionales dans le

Al vele jaren beleggen de hoofdgriffiers van de vredegerichten ontmoetingen om hun ervaringen uit te wisselen. Ik sta open voor een uitbreiding van de documentatie die op het web beschikbaar is.

De werkgroep "Phenix" die uit deskundigen in het veld bestaat, volgt deze problematiek op de voet.

but entre autres de partager leurs expériences. Je suis bien entendu ouvert à envisager d'étendre la documentation disponible afin de faciliter les réponses à donner par les greffes aux justiciables dans certains domaines. A cet effet, de nouvelles brochures peuvent être éditées et le site Justice peut être étendu. Le groupe de travail "Phénix" est très attentif à ce domaine et comprend des spécialistes du terrain qui connaissent exactement le type de demande. Je ne peux me permettre de coordonner les réponses-types. Il appartient aux greffes, individuellement, de répondre aux questions qui leur sont posées et ceci dans les limites et le respect des directives des magistrats.

Madame Barzin, j'ai essayé de vous donner la réponse la plus complète possible. Je vous ferai remettre les annexes que j'ai citées.

02.03 Anne Barzin (MR): Monsieur le président, je remercie le ministre pour le caractère très complet de sa réponse. Il est intéressant de procéder à une évaluation et je me réjouis qu'il ait créé un groupe de travail pour évaluer le fonctionnement des maisons de justice et qu'un certain nombre de choses se mettent en place pour un meilleur fonctionnement des greffes. Je le remercie également de me transmettre les annexes reprenant les statistiques des cas qui ont été traités par les maisons de justice.

02.03 Anne Barzin (MR): Ik dank de minister voor zijn volledig antwoord. Op dat gebied is een evaluatie onontbeerlijk en de oprichting van de werkgroep *ad hoc* verheugt mij dan ook.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

03 Vraag van de heer Ferdy Willems aan de minister van Justitie over "het vonnis in de zaak van het collège Saint-Pierre in Ukkel" (nr. 7265)

03 Question de M. Ferdy Willems au ministre de la Justice sur "le jugement rendu dans l'affaire du collège Saint-Pierre d'Uccle" (n° 7265)

03.01 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn tweede vraag over het injunctierecht werd inmiddels zonder voorwerp. Vrijdag tekende het parket beroep aan, daarmee de twee burgerlijke partijen volgend. Op die manier kan het dossier een strafrechtelijk dossier blijven. Naar verluidt werden er nieuwe elementen toegevoegd aan het dossier en misschien speelden die een rol. Dat weet ik evenwel niet. In elk geval, op die manier werd vermeden dat de verdenking zou ontstaan dat via een procedure de zaak in een bepaalde richting wordt geduwd en daarover kan ik mij slechts verheugen.

03.01 Ferdy Willems (VU&ID): A la suite du jugement rendu dans l'affaire du Collège Saint-Pierre à Uccle, M. Peter Adriaenssens, professeur à la KULeuven, souligne une dualité dans notre jurisprudence: pour faire triompher la vérité, un procès doit respecter scrupuleusement les règles de droit, faute de quoi les enfants adoptent parfois un comportement illogique face à la vérité et en deviennent influençables. Je comprends que l'acquittement ait finalement été prononcé mais, à l'instar du professeur Adriaenssens, j'estime inacceptable que l'on s'en prenne aux enfants dans le jugement. Qu'en pense le ministre?

Mijnheer de minister, mijn eerste vraag handelde over uw appreciatie met betrekking tot de visie van professor Adriaenssens, u niet onbekend uit een vorig leven. Teneinde uw en mijn tijd te besparen zal ik het desbetreffende artikel niet voorlezen. Ik meen echter dat het artikel wijst op een dualiteit, enerzijds tussen een correcte rechtspraak die strikte bewijzen eist en waarbij alle details kloppen en anderzijds, de visie in de kinderpsychologie dat een kind, precies in dergelijke omstandigheden, erg onzeker is, fantasie toevoegt aan zijn verklaringen en pas zeker is van zichzelf en verklaringen aflegt waaraan niet kan worden getwijfeld indien ze worden ingefluisterd. In die zin was ik het eens geweest met een vrijspraak op louter juridische basis, maar dat werd uitgehaald naar de kinderen en de kinderpsychologen lijkt mij ten onrechte.

La crédibilité de notre jurisprudence est remise en cause: le citoyen n'est nullement d'avis que tout ce qui a été dit par

Mijn volgende en meteen ook belangrijkste vraag – het incident overstijgend – betreft de geloofwaardigheid van de rechtspraak. Er werden al heel wat vonnissen geveld – ik denk aan de dossiers inzake de veemarkt van Anderlecht, Cools, Van Noppen, Dutroux – waarbij de bevolking zich vragen stelt. Kunnen in voornoemd dossier zes ouders en zes kinderen komedie spelen? De burger begrijpt dat niet. Professor Adriaenssens deelde mij mede dat er de voorbije twee jaar duizend dossiers bij de parketten werden overgelegd betreffende seksueel kindermisbruik en dat negentig procent ervan worden geseponeerd. Dat begrijpt de burger evenmin.

In het dossier dat ons thans bezighoudt, mag rustig worden gezegd dat alle betrokken partijen slachtoffers zijn: de kinderen, want zij bleken niet geloofwaardig te zijn; de ouders, want zij bleken manipulators en geobsedeerd te zijn; de leerkrachten, wegens de problemen die zij kregen met hun familie, op hun werk en op financieel vlak; de school in Ukkel waar met een kind zelfs geen privé-gesprek meer kan worden gevoerd en waar bovendien het leerlingenaantal daalt, en de deskundigen. Men moet het maar meemaken: de rechtbank stelt een expert aan, maar die wordt tijdens het proces niet eens gehoord, terwijl hij wel in het vonnis, vorige week nog in het Parlement door de heer Van Parys en in de pers wordt afgebroken. Andere slachtoffers zijn de advocaten, zowel degenen die de kinderen verdedigden als degenen die de betichte leraars verdedigden en die zich allen aangeslagen en betrokken partij voelen in het dossier; en ten slotte de magistraten, namelijk de procureur des Konings, de procureur-generaal, de onderzoeksrechter, de voorzitter van de rechtbank, het openbaar ministerie, allen werden zij in diskrediet gebracht. In het proces zijn er geen winnaars, alleen slachtoffers, alleen verliezers.

Tot besluit stel ik de vraag wat hieraan te doen is. Als niet-jurist kom ik aan de hand van het dossier zelf tot twee conclusies. De eerste conclusie betreft de tijdsduur. De zaak van het college Saint-Pierre in Ukkel duurde acht jaar. Dat is voor niemand, voor geen enkele betrokkene nog redelijk. Ten tweede, het proces vond openbaar plaats; er werd bij wijze van spreken een assisenproces opgevoerd, andermaal, met heel wat schade voor alle betrokkenen tot gevolg.

Ik verwijs naar het eindrapport van 1997 van de nationale commissie tegen seksuele uitbuiting van kinderen, dat zeer belangrijke aanbevelingen inhoudt. Ten eerste, in een dergelijk dossier moet men een kind ook als een kind behandelen. Onze politiemensen, magistraten, psychologen zijn daarvoor niet opgeleid. Vandaar mijn vraag om te voorzien in de nodige opleiding voor dergelijke dossiers.

Ten tweede – en dat is meteen ook mijn tweede verzoek – een gelijke behandeling van het kind. De Grondwet beschouwt het kind als een burger met dezelfde rechten als om het even wie.

Daarom doe ik de suggestie om in zulke processen een jeugadvocaat aan te stellen, vast bezoldigd en onafhankelijk van de ouders. De ouders kunnen een advocaat aanstellen, maar zij zijn dikwijls zelf betrokken partij en in geval van incest zelfs betrokken dader. Een jeugadvocaat van het kind zelf zou de mogelijkheid hebben om, namens het kind, inzage in het dossier te nemen, het dossier goed te volgen, de evolutie ervan te volgen, onderzoekshandelingen te vragen en beroep in te stellen. Dat is een

les enfants est insensé et il ne comprend pas que 90 pour cent des affaires de ce type soient classées sans suite. En outre, toutes les parties concernées ont subi des dommages moraux ou ont été discréditées. Comment le ministre envisage-t-il d'éviter de telles situations à l'avenir? Il aura fallu pas moins de 8 ans avant que se tienne un procès qui s'est malheureusement tenu en public, avec toutes les conséquences dommageables qui en résultent.

Je demande en tout cas que les policiers reçoivent une formation sur les relations avec les jeunes et que les enfants soient assistés dans ce type d'affaire par un avocat de la jeunesse distinct, comme le suggère la Commission nationale contre l'exploitation sexuelle des enfants. Le médecin légiste doit être familiarisé avec la médecine pédiatrique. Enfin, il faut une garantie juridique concernant le secret professionnel des experts consultés. Il y va de l'intérêt de l'enfant. Concrètement, je propose que l'examen psychomédical soit mené avant le procès et à huis-clos.

belangrijke suggestie uit die commissie.

Ten derde, een wetsdokter die in zo'n proces bevoegd is, zou kindergeneeskunde en kinderpsychologie moeten kennen. Ik citeer een zinnetje uit het rapport van 1997: "Niemand kon de commissie ook maar één voorbeeld geven dat dit ooit het geval zou zijn geweest". Het is toch ontstellend dat in zulke processen nooit een wetsdokter tussenbeide komt die iets afweet van kindergeneeskunde of kinderpsychologie. Dat kan toch niet.

Ten vierde wijs ik op het belang van de getuigenis van het kind. In zo'n proces is het kind vaak de enige getuige; het enige bewijs. Ik herhaal nogmaals dat men moet rekening houden met de grote discrepantie tussen de rechtspraak die strikte bewijzen eist en de kinderpsychologie, waarin de fantasie dikwijls een rol speelt. Pas als een kind heel correct altijd opnieuw hetzelfde verklaart, spreekt het de waarheid niet.

Ik zou ten slotte willen pleiten voor het respecteren van het beroepsgeheim in processen met kinderen. Als een kind een aanklacht zoals deze indient, spreken we over een aanklacht tegen een familielid, een leerkracht of zijn ouders. Dat veroorzaakt een geweldig vertrouwensprobleem voor het kind, dat daarmee een groot risico neemt. Daarom dring ik erop aan dat men juridische procedures ontwikkelt waardoor zulke processen op zijn minst met gesloten deuren kunnen plaatsvinden. Net zoals in de politiek, is de openbaarheid niet altijd een waarborg voor kwaliteit, maar staat ze de kwaliteit dikwijls in de weg. Nu krijgen we een soort openbaar assisenproces waarbij de kinderen en de experts worden afgekraakt dat het niet meer mooi is. Men zou bij zo'n proces een filter kunnen inbouwen waarbij het door een geheim psychologisch-medisch onderzoek wordt voorafgegaan. Hierdoor zouden heel wat van dergelijke processen of zaken met betrekking tot seksueel kindermisbruik in de ene of de ander richting kunnen worden opgevangen voordat ze in de openbaarheid komen.

Mijnheer de minister, ik wil u vragen rekening te houden met die suggesties, afkomstig uit een rapport uit een voor u niet-onbekende periode – 30 augustus 1997 – van een commissie die u ook zeer goed bekend was toen u voorzitter van de commissie-Dutroux was. Als u het koninklijk besluit over getuigenissen en aanstellingen van experts hervormt – waaraan getuige een advies van de Raad van State van 31 mei 1999 wordt gewerkt – vraag ik u met de opmerkingen van die commissie rekening te houden. Ik meen dat het proces van Ukkel heeft bewezen dat die opmerkingen terecht zijn.

03.02 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Willems, u zult begrijpen dat ik mij zal toespitsen op de vragen 1 en 3, vermits uzelf in verband met de tweede vraag de conclusie hebt getrokken die zich opdroeg.

Ten eerste, professor Andriaenssens is zonder twijfel een gereputeerd deskundige in zijn vakgebied, maar als ik zou reageren op zijn verklaringen in het kader van het gevelde vonnis, kan ik dat niet zonder een directe koppeling te maken aan de bepalingen van het vonnis zelf. Het zou erop neerkomen dat ik als minister van Justitie, tegen het beginsel van de scheiding der machten in, commentaar of zelfs kritiek op de inhoud van een gewezen vonnis zou geven. Ik

03.02 **Marc Verwilghen**, ministre: En tant que ministre, je ne peux me prononcer sur un jugement rendu par un tribunal. J'ignore si le professeur Andriaenssens disposait d'informations issues de ce dossier.

Les procédures pénales visent à protéger les intérêts du prévenu; c'est là un principe de base dans notre Etat de droit. En outre, le

wens mij dus van elke reactie te onthouden. Dat lijkt mij voor de hand te liggen, zeker nu de zaak nog in behandeling is, gelet op het aangetekende hoger beroep.

Het is mij voor het overige onduidelijk of professor Adriaensens toegang tot het dossier heeft gehad. Heeft hij het vonnis kunnen lezen? Ik weet niet of hij de inhoud van het strafdossier heeft kunnen inzien. Ik kan mij daarover niet uitspreken.

Uw derde vraag wens ik in twee delen op te splitsen. Het eerste deel heeft meer algemeen betrekking op het strafrecht. De procedure in hoofdorde – dat was meer in het verleden dan op dit ogenblik het geval – was altijd gericht op procesvoering die verloopt met respect voor de belangen van de verdediging van de verdachte. Het eerbiedigen van de rechten op verdediging is een strafrechtelijk basisprincipe in onze rechtsstaat waaraan niemand zal tornen. Daarnaast zijn er – zeker sinds 1996 – procedurele inspanningen geleverd om de belangen van andere partijen in strafzaken, in de eerste plaats het slachtoffer, beter te garanderen. In het kader van de zogenaamde wet-Franchimont erkent men een recht dat aan een slachtoffer al dan niet met de hoedanigheid van burgerlijke partij wordt toegekend. In het geheel van onze strafprocedure en spijs de aan ieder geboden waarborgen kan nooit worden uitgesloten dat het verloop van een strafproces wonden nalaat bij een of andere partij. Het valt zelden voor dat strafzaken voorkomen waarin naar ieders oordeel een aanvaardbare beslissing wordt gewezen. De tegenstrijdigheden in meestal totaal onverzoenbare belangen is nu eenmaal de essentie van een gerechtelijke procedure.

Ik kom tot het tweede deel. Ik vermoed dat u voor dit soort zaken wel belangstelling hebt, maar niet dezelfde belangstelling toont voor de werkzaamheden van de commissie voor de Justitie. Zo niet, zou het u niet ontgaan zijn dat er sindsdien een substantiële verandering is tot stand gekomen. Door de wet van 28 november 2000 is de strafrechtelijke bescherming van de minderjarige een feit geworden. Dit betekent dat de minderjarige niet alleen wanneer hij zijn getuigenis moet afleggen over meer tijd beschikt dan meerderjarige personen voor dezelfde feiten zouden hebben. Er werd dus ingegrepen op de verjaringstermijn. Dit staat dan weer haaks op het feit dat zo'n procedure zeer snel zou moeten worden afgehandeld. Vaak spreken slachtoffers zich slechts op latere datum uit over de feiten en vinden ze dan pas de moed om de kaap van het trauma te overwinnen en te spreken. De onredelijke duurtijd van het proces is nooit echt aan de orde geweest in de procedure waarnaar u verwijst. Kinderen ondervragen vergt bovendien een specialiteit. U weet dat deze kinderen worden ondervraagd in aanwezigheid van een persoon die voor hen een vertrouwenspersoon is. U weet ook dat die opname gebeurt door gespecialiseerde politiemensen. De getuigenis wordt op videocassette opgenomen om een tweede "victimisatie" naar aanleiding van de behandeling ten gronde mogelijk te maken. Dat is de wet zoals ze op 28 november 2000 werd goedgekeurd. Ze trad in werking op 1 april 2001 maar geldt voor de toekomstige zaken en niet voor die uit het verleden. Het zal u eveneens bekend zijn dat in de Senaatscommissie voor de Justitie een wetsvoorstel hangende is met betrekking tot de bijstand van een advocaat die verleend wordt aan een minderjarige, een soort van jeugdadvoocaat gespecialiseerd in de materie. Deze werkzaamheden zijn nog niet rond.

législateur s'efforce également de mieux protéger les intérêts de la victime. C'est le cas de la loi Franchimont. Malheureusement, il est encore exceptionnel qu'un procès ne provoque pas de blessures chez l'une ou l'autre des parties: un procès est par essence destiné à trancher les questions qui sont débattues.

Monsieur Willems semble ignorer que des choses ont néanmoins été réalisées récemment. La loi du 28 novembre 2000 prévoit formellement la protection pénale des mineurs. Les enfants sont désormais interrogés par du personnel spécialisé, également en ce qui concerne les enregistrements vidéo. Par ailleurs, la commission de la Justice du Sénat prépare une proposition de loi sur l'assistance juridique des enfants. Je pense comme l'auteur de la question que les juristes doivent recevoir une formation adéquate.

En ce qui concerne le secret professionnel, les audiences sont en principe toujours publiques. Il est extrêmement regrettable, en l'espèce, que le procès ait également été mené sur la scène publique, avec les excès que l'on sait. Il en a d'ailleurs été question dans le jugement.

Wat de gerechtsdeskundigen die in deze materie tussenbeide komen betreft, had ik reeds de gelegenheid te antwoorden op een vraag van de heer Van Parys. De zorgzaamheid waarmee deze deskundigen moeten worden aangesteld in dit type materie is van essentieel belang. Terzake zult u een aantal kritieken hebben gelezen in het vonnis waaraan u refereert.

Wat het beroepsgeheim en de openbaarheid van de zittingen betreft, kan ik meedelen dat gerechtszittingen per definitie openbaar zijn, behoudens als er elementen zijn om van deze regel af te wijken. Spijtig genoeg werd in de marge van het proces een ander proces gevoerd op de publieke scène, met alle mogelijke gevolgen. Voor zover er winnaars in een procedure kunnen bestaan werd het aantal mogelijke winnaars in deze procedure nog beperkt.

Ook over alle daaraan mogelijk verbonden gevolgen moeten vragen worden gesteld. Als u het vonnis van de correctionele rechtbank overigens aandachtig hebt gelezen, dan weet u dat de rechter daarover ook enkele motieven naar voren bracht om een en ander aan de kaak te stellen.

Mijnheer de voorzitter, ik denk dat ik met die antwoorden in algemene termen geantwoord heb op de vragen van collega Willems. Voor het overige moet de afwikkeling van de correctionele zaak afgewacht worden.

03.03 Ferdy Willems (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, uiteraard ga ik niet in op het vonnis zelf. Bij de vorige gelegenheid heb ik dat niet gedaan en ook nu zal ik dat niet doen.

Ik blijf toch wel aandacht vragen voor de grondstelling van professor Adriaenssens, dat er een gespletenheid is, en ik weeg dat woord. Enerzijds eist de rechtbank immers om tot in de kleinste details een bewijs van een feit te leveren. Anderzijds is er het gegeven van een kind dat telkens opnieuw identiek hetzelfde verhaal vertelt tot in de details toe, dat het juist dan liegt. Een wetenschappelijk kenmerk van de kinderpsychologie luidt dat een getraumatiseerd kind net andere verklaringen aflegt of verklaringen met verschillende details, waaruit een goede expert de waarheid moet halen. Dat blijft een belangrijk gegeven.

U hebt mij, net als ik, gevraagd of professor Adriaenssens het vonnis kent. Dat is inderdaad het geval. Hij heeft die tekst van 60 blz. – overigens geen gemakkelijke tekst – ook gelezen, net zoals ik trouwens. Om die reden had ik mijn vraag twee weken geleden pas op maandag ingediend. Ik wilde namelijk het vonnis lezen vooraleer daarover een zinnige vraag te stellen.

Ik moet zeggen dat ik de Justitie misschien niet zo goed volg. Ik ben ook geen lid van de commissie voor de Justitie. Ik moet echter het volgende vaststellen. De aanbevelingen uit het rapport “Nationale commissie tegen de seksuele uitbuiting van kinderen” van 1997 in verband met de jeugdadvoocaat zijn er nog altijd niet maar ik verneem tot mijn vreugde dat de Senaat daarmee bezig is.

Dat toont het probleem aan dat de justitionele molen wel maalt, maar wel erg langzaam. Toch is dat wel belangrijk. Alleen op die manier worden de rechten van een kind echt gevrijwaard en heeft een kind

03.03 Ferdy Willems (VU&ID): Je ne souhaite pas m'exprimer sur le jugement. Je tiens surtout à mettre l'accent sur la contradiction. D'une part, le tribunal exige des preuves très détaillées, et d'autre part, un enfant véritablement traumatisé ne raconte jamais deux fois la même version cohérente. Il appartient aux experts de juger.

Le Sénat examine actuellement les recommandations du rapport concernant l'exploitation sexuelle des enfants. Le ministre ne s'est pas prononcé sur la question de savoir si un médecin légiste doit aussi être pédiatre.

La protection des enfants me paraît être une raison suffisante pour imposer le huis-clos lors d'un procès. Peut-être le ministre pourrait-il ordonner une enquête exploratoire à ce sujet. En l'espèce, le procès a véritablement tourné au spectacle. Le huis-clos aurait permis de l'éviter.

de gelijke rechten die de grondwet hem waarborgt. Ik heb u niets horen zeggen over de aanbeveling dat een wetarts tegelijkertijd ook een kinderarts zou moeten zijn, die een kind goed moet kennen en perfect moet aanvoelen. Een wetarts moet geen perfecte geneesheer maar wel ook een kindergeneesheer zijn. Dat lijkt mij toch niet onbelangrijk.

Zoals u zelf zegt, is het elementair dat bepaalde processen achter gesloten deuren moeten kunnen plaatsvinden als daarvoor elementen aangedragen zijn. Welnu, de bescherming, privacy en integriteit van een kind lijken mij enkele van die elementen te zijn. U werkt voort aan die materie. Ik zou u dan ook willen vragen om de suggestie in te bouwen, te onderzoeken of te realiseren dat een psychomedisch vooronderzoek plaatsvindt, zodat van die massa aanklachten enkele helemaal zonder voorwerp blijken te zijn en een aantal, slechts de minderheid, tot vervolging aanleiding kunnen geven. Heel terecht zegt u namelijk dat kinderen soms pas veel later tot hun inzicht komen. Ik kan u verzekeren dat dit het geval is in dat dossier.

Een heel belangrijk element in dat dossier, waarop de rechter zich gebaseerd heeft, is intussen herroepen. Ook in het concrete geval van het proces te Ukkel, waarop ik verder niet inga, staan wij nog niet voor de laatste verrassing. U hebt echter volkomen gelijk door te zeggen dat sommigen daar een openbare show opvoerden. Eén van de voornaamste daders en één van de advocaten van de betrokken partijen heeft dat ook zelf toegegeven. In zijn emotie is hij wellicht te ver gegaan. Het sierde hem wel dat die emotie niet uit eigenbelang was, maar uit goedwil. Het is echter inderdaad te veel gemediatiseerd. Er is een tweede proces in dat proces gevoerd. Daarin hebt u gelijk. Dat kan worden vermeden door zulke processen in eerste instantie niet in de openbaarheid te brengen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Question de M. Yvan Mayeur au ministre de la Justice sur "la problématique de l'octroi du minimex par les CPAS aux personnes mises sous surveillance électronique lors de l'exécution d'une peine privative de liberté" (n° 7324)

04 Vraag van de heer Yvan Mayeur aan de minister van Justitie over "de toekenning van het bestaansminimum door de OCMW's aan personen die in het kader van een vrijheidsstraf onder elektronisch toezicht zijn geplaatst" (nr. 7324)

04.01 Yvan Mayeur (PS): Monsieur le président, monsieur le ministre, le CPAS de Bruxelles – c'est peut-être aussi le cas des autres CPAS mais je les connais moins bien – reçoit de plus en plus de demandes d'aide émanant de personnes faisant l'objet d'une libération provisoire ou sous condition. Je pense notamment à une libération soumise à la surveillance électronique. Cette dernière constitue une peine privative de liberté impliquant, pour le condamné, une restriction de sa possibilité de se déplacer librement.

Le phénomène croissant de la surpopulation dans les prisons conduira inévitablement au développement de ce type de peine, dite alternative, et aura pour conséquence une augmentation des demandes d'aide adressées aux CPAS. En effet, ces gens vivent chez eux. Ils doivent donc payer un loyer, des charges, etc.

04.01 Yvan Mayeur (PS): Het Brusselse OCMW ontvangt steeds meer steunaanvragen van gevangenen die voorlopig in vrijheid gesteld zijn, meer bepaald onder elektronisch toezicht. De toenemende overbevolking van de gevangenissen zal onvermijdelijk leiden tot een stijging van dat soort praktijken.

In feite worden er zo federale lasten overgedragen naar het lokale niveau. Er zou dan ook

dommages causés par la détention sont limités autant que possible. Il est donc également très important que le détenu soit préparé à la mesure et que l'exécution de cette dernière s'inscrive dans le cadre d'un programme qui favorise au maximum la réinsertion".

On ne peut qu'être d'accord avec cette intention.

Mais de toute évidence, il appartient au ministre de la Justice de prévoir ce programme de réinsertion, ce, bien entendu, à sa charge.

Monsieur le ministre, votre département prendra-t-il en charge les frais inhérents à ce nouveau type d'exécution d'une peine privative de liberté? Des moyens conséquents seront-ils accordés aux CPAS, via votre ministère, pour faire face aux demandes auxquelles les CPAS sont aujourd'hui confrontés? En effet, toute personne devant continuer à vivre dans son logement doit continuer à faire face à ses charges locatives et autres charges élémentaires, qui sont l'objet même du minimex, de sa nécessité et de son instauration.

04.02 Marc Verwilghen, ministre: Monsieur le président, monsieur Mayor, en vertu de la législation actuelle, le paiement du minimex peut, dans certains cas, être suspendu, soit partiellement, soit entièrement. Il en est notamment ainsi lorsque le bénéficiaire est détenu en prison.

Ces dispositions légales excluant la catégorie des détenus du droit au minimum de moyens d'existence sont à replacer dans un contexte historique d'une époque à laquelle la détention se déroulait entièrement au sein de l'établissement pénitentiaire.

Les législations sociales actuellement en vigueur ne tiennent pas compte de l'évolution qu'a connue, ces dernières années, l'exécution de la peine privative de liberté.

La surveillance électronique constitue une forme d'exécution d'une peine privative de liberté en dehors de l'enceinte d'une prison. Le condamné subissant sa peine sous la forme d'une surveillance électronique demeure inscrit au rôle de l'établissement pénitentiaire dont il est issu. En cas d'échec de la mesure de surveillance électronique, l'intéressé sera réincarcéré.

Pendant la surveillance électronique, le condamné conserve donc le statut de "détenu" qui, à ce titre, se trouve dès lors exclu du droit au minimum de moyens d'existence en application des dispositions sociales en vigueur.

Le directeur général de l'administration de l'Intégration sociale nous informait, début décembre 2001, de ce que les condamnés subissant leur peine sous la forme d'une semi-liberté ou d'une surveillance électronique peuvent prétendre au minimum de moyens d'existence pour autant qu'ils répondent à l'ensemble des conditions fixées par la loi. C'est lui-même qui le proposait, mais à juste titre, vous avez relevé la partie dénuée de bon sens de cette approche.

L'administration de l'Intégration sociale justifiait sa position de par le fait qu'un détenu subissant sa peine sous la forme d'une semi-liberté ou d'une surveillance électronique ne pouvait plus être considéré comme étant "à charge" du ministère de la Justice.

04.02 Minister **Marc Verwilghen**: De wetsbepalingen die gedetineerden van het recht op het bestaansminimum uitsluiten, dateren van de tijd toen de gedetineerde nog zijn volledige straf in een strafinrichting uitzat.

In geval van elektronisch toezicht, behoudt de veroordeelde het statuut van "gedetineerde".

De directeur-generaal van het bestuur voor maatschappelijke integratie deelde ons begin december 2001 mee dat de veroordeelden die hun straf in een regime van halve vrijheid of onder elektronisch toezicht uitzitten aanspraak kunnen maken op het bestaansminimum, op voorwaarde dat zij aan alle bij wet bepaalde voorwaarden voldoen.

In januari 2002 vond een eerste overleg tussen het ministerie van Justitie en de ministeries van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Economie plaats. Tot dusver konden nog een eenvormige richtlijnen worden uitgewerkt.

In de praktijk baseren wij ons op het begin december door het bestuur voor maatschappelijke integratie meegedeelde standpunt. Omdat er geen richtlijnen voorhanden zijn, gaan de

Une première concertation concernant l'octroi du minimex aux condamnés subissant leur peine sous la forme d'une surveillance électronique a eu lieu en janvier 2002 entre le ministère de la Justice et le ministère du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Economie sociale. Des directives uniformes ainsi qu'une information exhaustive, tant pour notre département que pour les CPAS, n'ont pas encore pu être fournies à ce jour. La concertation entre les ministères de l'Intégration sociale et de la Justice doit encore se poursuivre et aboutir sur ces points.

Dans la pratique, nous travaillons actuellement sous le couvert de la position communiquée, début décembre, par l'administration de l'Intégration sociale: les condamnés subissant leur peine sous la forme d'une surveillance électronique peuvent prétendre au minimex, pour autant que toutes les conditions d'octroi soient remplies. De par l'absence de directives réglementant cette nouvelle situation, les CPAS examinent ces demandes au cas par cas, et l'octroi du minimex à l'égard de cette nouvelle catégorie de bénéficiaires ne connaît actuellement pas une application uniforme.

L'intervention financière du département de la Justice à l'égard des condamnés sous surveillance électronique reste limitée à une éventuelle dispense de paiement de la garantie obligatoire pour la mise à disposition du système. Les autres coûts liés à la vie en dehors d'un établissement pénitentiaire sont à charge du condamné placé sous surveillance électronique, qui doit dès lors disposer de moyens financiers propres. Nous devons trouver une solution par la concertation, car je crois qu'il faudrait revoir les positions initiales. En effet, si ce système de surveillance électronique fonctionne et que le détenu se trouve dans une situation difficile, il faudra réagir de la même façon, et non pas à travers le statut de détenu.

04.03 Yvan Mayeur (PS): Monsieur le président, le ministre confirme les informations dont je dispose, mais il ne donne pas de solution. J'insiste donc auprès de vous, monsieur le ministre et de votre collègue pour avancer en la matière.

04.04 Marc Verwilghen, ministre: Je vous ai donné ici mon point de vue. Je suis certain que nous arriverons à bout de cet exercice. Reste évidemment à en voir le coût budgétaire.

04.05 Yvan Mayeur (PS): Celui-ci ne peut évidemment pas être à charge des collectivités locales. Il faut que le coût de cette mesure soit intégralement rencontré au niveau du fédéral.

04.06 Marc Verwilghen, ministre: C'est la raison pour laquelle les ministres du Budget et de l'Economie sont associés aux discussions.

04.07 Yvan Mayeur (PS): Puissiez-vous aboutir rapidement!

Le **président:** En attendant, il ne vous reste plus qu'à comptabiliser ces dépenses en provisions.

OCMW's niet op een eenvormige manier tewerk.

De financiële tegemoetkoming door het departement Justitie blijft beperkt tot een eventuele vrijstelling van de betaling van de verplichte waarborg voor het ter beschikking stellen van het systeem. De overige kosten zijn voor rekening van de veroordeelde.

04.03 Yvan Mayeur (PS): De minister bevestigt de inlichtingen waarover ik beschik, maar reikt geen oplossing aan.

04.04 Minister Marc Verwilghen: Ik deel u mijn standpunt mee. Ik ben er zeker van dat wij tot een oplossing zullen komen, maar dat zal geld kosten.

04.05 Yvan Mayeur (PS): Men mag daarvoor in geen geval bij de plaatselijke besturen aankloppen.

04.06 Minister Marc Verwilghen: Is om die reden dat de ministers van Begroting en Economie bij het overleg werden betrokken.

04.08 Yvan Mayeur (PS): Monsieur le président, je ne vais tout de même pas payer à la place du fédéral. Car la réalité est quand même celle-là: ces gens sont dehors, ils vivent chez eux et ils viennent frapper à la porte des CPAS pour pouvoir vivre décemment. Puis on leur dit qu'ils doivent être disponibles sur le marché du travail, ce qui, munis d'un bracelet électronique, leur est difficile. On ne leur accorde donc pas le minimex.

On tourne un peu en rond. Il faut trouver une solution rapidement.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

05 Samengevoegde interpellaties van

- de heer Tony Van Parys tot de minister van Justitie over "de beslissing van de ministerraad over de toekomst van de Staatsveiligheid" (nr. 1290)

- de heer Geert Bourgeois tot de minister van Justitie over "de problemen bij de Staatsveiligheid" (nr. 1298)

05 Interpellations jointes de

- M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "la décision du conseil des ministres concernant l'avenir de la Sûreté de l'Etat" (n° 1290)

- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "les problèmes à la Sûreté de l'Etat" (n° 1298)

05.01 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de controle van het Parlement op de inlichtingendiensten begint stilaan vruchten af te werpen. Het jaarrapport van het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten, een controleorgaan van het Parlement, is zonder enige twijfel een merkwaardig document. Dit document geeft trouwens heel wat stof tot nadenken en zal aanleiding geven tot besprekingen, initiatieven en reacties. Eén element daaruit is ongetwijfeld het feit dat het Comité I een belangrijk taboe heeft doorbroken. De activiteit van radicale "islamitische" netwerken in ons land wordt heel precies omschreven en blootgelegd alsook de vermenging van de eredienst en de politiek. Ik geloof dat dit in een officieel document een gegeven is dat kan tellen. Wij die aan politiek doen worden hier op een zeer verantwoordelijke wijze mee geconfronteerd. Er zijn meer dossiers die de moeite waard zijn en die we morgen zullen bespreken in de begeleidingscommissie. Ik denk aan het dossier Tractebel, het dossier van de moord op Kabila, het dossier-Erdal en andere die op een heel merkwaardige wijze aan bod komen in het rapport.

Mijnheer de minister, de aanleiding tot deze vraag is echter de vaststelling dat de dienst Veiligheid van de Staat zijn opdrachten niet meer aankan. Er zijn een aantal elementen die in het rapport van het Comité I worden bevestigd. Ten eerste, is een aantal diensten gesloten of afgebouwd. Zo is er de dienst die zich bezighoudt met het voorkomen van economische spionage. Het bleek dat zij slechts matig geïnteresseerd waren in het dossier Lernout & Hauspie en dat dit ook niet anders kon bij gebrek aan middelen. De sectie Afrika, toch niet onbelangrijk, is afgebouwd of gesloten. Dit geldt evenzeer voor de dienst die zich bezighoudt met de sektarische organisaties. Men heeft gezegd dat dit komt omdat men alles heeft moeten concentreren op de strijd tegen het "islamitisch" terrorisme. We stellen vast dat als men daar alle middelen op concentreert, men weliswaar reactief resultaten boekt – denk aan het dossier Trabelsi, het dossier van de moord op Massoed en het dossier van de

05.01 Tony Van Parys (CD&V): Le contrôle exercé par le Parlement sur la Sûreté de l'Etat par l'entremise du Comité permanent de contrôle des services de renseignement – le Comité R – commence, lentement mais sûrement, à porter ses fruits. Le rapport de ce comité, que nous examinerons demain dans le cadre de la commission de suivi, comporte un certain nombre de constats intéressants. Un tabou est tombé: on parle ouvertement de l'existence de réseaux islamistes intégristes sur notre territoire. Pour la première fois, les services de sûreté reconnaissent la limite entre la croyance et la religion.

Selon le rapport, la Sûreté de l'Etat admet ne pas pouvoir mener à bien ses missions de base. Récemment, des services ou des cellules importants ont été vidés de leur substance, voire supprimés. C'est notamment le cas du service qui s'occupait du problème de l'espionnage économique et du service chargé de suivre les organisations sectaires. De même, la section Afrique fonctionne au ralenti, ce

vaststelling in restaurant Le Nid – maar dat men proactief, bij het verzamelen van informatie om feiten te voorkomen en om inzicht te verkrijgen in de terroristische “islamitische” netwerken, de rol moet lossen. De vaststellingen in het jaarverslag van het Comité I liegen er niet om. Men zegt onomwonden dat men niet meer in staat is inlichtingen in te winnen en te analyseren over activiteiten van “islamitische” bewegingen in België. Dat is zwart op wit de conclusie van het Comité I. Men zegt onomwonden dat men niet bij machte is of was om inlichtingen te verzamelen en de overheden ervoor te waarschuwen dat er in België jonge “islamieten” werden geronseld voor trainingskampen in Afghanistan. Dat is zwart op wit vastgesteld door het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten. Men zegt dat men niet over gekwalificeerde medewerkers beschikt die voldoende kennis hebben van de Arabische talen om bij machte te zijn om deze inlichtingen te verzamelen en te analyseren.

Het gaat hier om vaststellingen die erop wijzen dat de Veiligheid van de Staat haar opdrachten niet meer aankan.

Een tweede element is de vertrouwensbreuk tussen de top van de Veiligheid van de Staat en het personeel van de basis. Ik verwijs terzake naar de vernietigende audit die werd uitgevoerd op initiatief van het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten.

Hoe is dat zo ver kunnen komen? Ten eerste, het lijkt nu duidelijk dat men onvoldoende heeft geïnvesteerd in de Veiligheid van de Staat. Het kader is onderbezet: 10% van het kader is niet ingevuld. Ten tweede, het blijft voor mij een open vraag waarom men er niet in is geslaagd het vacuüm aan de top van de Veiligheid van de Staat tijdig in te vullen. Na het vertrek van Bart Van Lijsebeth stond er gedurende negen maanden geen administrateur-generaal aan het hoofd van de Veiligheid van de Staat. Nadien zat men gedurende 1 jaar zonder adjunct-administrateur-generaal. Dat betekent eigenlijk dat tijdens de afgelopen drie jaar van deze legislatuur de Veiligheid van de Staat zowat 2 jaar zonder top heeft moeten functioneren. Men hoeft zich dan ook geen begoochelingen te maken inzake de operationaliteit van die toch wel zeer belangrijke dienst.

Mijnheer de minister van Justitie, de regering is gedesinteresseerd in die dienst. Het zogenaamde Ministerieel Comité voor de Inlichtingen en de Veiligheid – bestaande uit de eerste minister, de vice-eerste ministers, de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken – heeft nagelaten de opdrachten in te vullen die aan het ministerieel comité waren gegeven door de wet van 30 november 1998. Die opdrachten waren nochtans niet gering. Ik wil ze even onder uw aandacht brengen. Het moet de algemene inlichtingenpolitiek en het beleid inzake het verzamelen van inlichtingen bepalen; het moet de prioriteiten vaststellen en de activiteiten coördineren. Ten tweede moet het de voorwaarden bepalen waaronder de Veiligheid van de Staat mededelingen kunnen verstrekken aan de politieke autoriteiten, de ministers, het gerecht, de politiediensten en de administratieve overheden, en de voorwaarden bepalen voor de samenwerking tussen de Belgische inlichtingendienst en de buitenlandse inlichtingendiensten en de samenwerking met de gerechtelijke en administratieve overheden.

Als we bijvoorbeeld vaststellen dat er in bepaalde dossiers geen informatie is doorgespeeld aan de politieke overheden of aan andere

qui a de quoi surprendre à la lumière des traditions et des ambitions de notre pays dans cette région du monde. Cette réorganisation s'est avérée nécessaire pour permettre d'affecter davantage de moyens et d'effectifs à la lutte contre les réseaux terroristes intégristes.

En ce qui concerne cette dernière mission, des succès ont été enregistrés sur le plan réactif. Je songe à l'arrestation de Trabelsi et à la recherche des assassins du leader rebelle Massoud. Sur le plan proactif et préventif, toutefois, les résultats sont moins bons. La Sûreté de l'Etat met elle-même le doigt sur la plaie: elle n'a pas disposé d'assez de moyens pour mettre au jour des problèmes comme celui du recrutement de jeunes dans les mosquées pour les besoins de camps d'entraînement intégristes en Afghanistan.

Un autre problème auquel est confrontée la Sûreté de l'Etat est la fracture croissante, sur le plan de la confiance, entre la direction et le personnel des différents services. C'est là le résultat d'un manque d'investissements réalisés au cours des années écoulées et qui a pour conséquence aujourd'hui que 10 pour cent du cadre ne sont pas pourvus. Plus grave, il y a eu un vide de pouvoir à la tête de la Sûreté qui a dû se passer d'administrateur général pendant neuf mois et d'administrateur général adjoint pendant une année entière. Il n'est pas facile, dans ces conditions, de mener une politique cohérente.

Il apparaît de plus en plus clairement que ce gouvernement n'est pas réellement soucieux de disposer d'une Sûreté de l'Etat dynamique et efficace. Le Comité ministériel du renseignement et de la sécurité devait définir concrètement l'ensemble des tâches relatives à la sécurité

autoriteiten, dan heeft zulks natuurlijk te maken met het feit dat men in het ministerieel comité die opdrachten niet heeft ingevuld, zodat de Veiligheid van de Staat niet in staat was om terzake conform de bepalingen te handelen. Hetzelfde geldt ten opzichte van de problematiek van de bescherming van het wetenschappelijk en economisch potentieel. Het ministerieel comité had immers moeten bepalen wat precies moest worden verstaan onder de bescherming van dat wetenschappelijk en economisch potentieel. Wat is de opdracht van de Veiligheid van de Staat inzake de strijd tegen de spionage?

De Veiligheid van de Staat werd met andere woorden uitgekleeft. We hebben vernomen dat de Ministerraad op 23 mei heeft beslist dat er een globale nota komt van de eerste minister en de minister van Justitie, ik citeer: "over de toekomst van de Veiligheid van de Staat".

Het is natuurlijk een goed initiatief dat er wordt gereageerd op de dramatische situatie waarin de dienst Veiligheid van de Staat en de inlichtingendiensten zich bevinden, maar de notulen en de beslissing van de Ministerraad doen een aantal vragen rijzen. Men zegt in de beslissing van de Ministerraad dat er een nota komt over de toekomst van de Veiligheid van de Staat. Ik heb daar een vijftal opmerkingen bij.

Ten eerste, mijnheer de minister, kan het natuurlijk nooit zo zijn dat men de Veiligheid van de Staat eerst gaat uitkleden om dan de dienst zelf in vraag te stellen. Het zou getuigen van ongelooflijk cynisme om eerst deze dienst het onmogelijk te maken te functioneren, om dan te zeggen dat men de dienst maar zal opdoeken of minstens in vraag stellen.

Ten tweede is het, wat mij betreft, uitgesloten dat men de Veiligheid van de Staat zou gaan integreren in de nieuwe politiestructuur. De CD&V-fractie zal zich met alle middelen verzetten tegen de integratie van de dienst Veiligheid van de Staat in de federale politie, omdat u moet weten dat op dat ogenblik werkelijk een democratisch deficit ontstaat. Als de federale politie, die nu reeds de integratie is van de drie vroegere bestaande politiediensten, nog eens de Veiligheid van de Staat in zich zou kunnen opnemen, dan heb je daar een monopolie van informatie, dus van macht, dat vanuit democratisch oogpunt onverantwoord is en enorme risico's met zich zou brengen.

Ten derde, mijnheer de minister, kan het voor de CD&V-fractie ook niet dat men de dienst Veiligheid van de Staat zou onttrekken aan de minister van Justitie. Het feit dat in de beslissing van de Ministerraad wordt gezegd dat zowel de eerste minister als de minister van Justitie een nota zullen voorbereiden, doet mij vrezen dat er wel eens een piste zou kunnen zijn om de Veiligheid van de Staat te onttrekken aan het departement Justitie. Ik meen dat het departement Justitie zich dat niet mag laten ontnemen, omdat het natuurlijk een essentieel instrument is voor dat departement inzake het verzamelen van informatie. Bovendien is het ook een essentieel element in het evenwicht dat moet bestaan tussen het ministerie van Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ik hoef u niet te zeggen dat het zonder enige twijfel noodzakelijk is dat de Veiligheid van de Staat op zich moet blijven bestaan, een eigen opdracht heeft als inlichtingendienst en dat die ook gevrijwaard moet worden.

nationale mais cette tâche n'est toujours pas achevée. Ce Comité doit néanmoins définir la politique générale de la Sûreté de l'Etat, ses priorités et les conditions auxquelles les données collectées devraient être communiquées aux services administratifs concernés.

Lors du Conseil des ministres du 23 mai, il a été décidé qu'une note globale allait être rédigée à propos de l'avenir de la Sûreté de l'Etat. Il s'agit d'une initiative positive, vu la situation de crise dans laquelle se trouve cette institution, mais elle soulève néanmoins des questions. Premièrement, il est inconcevable de commencer par dépouiller un service pour le mettre en cause par après. Ensuite, pour notre parti, une intégration de la Sûreté de l'Etat dans la nouvelle structure policière est exclue. La création d'un pareil monopole en matière d'information et de pouvoir suscite l'opposition catégorique de notre groupe. Nous ne tolérerons pas non plus que la Sûreté de l'Etat soit soustraite au ministère de la Justice. Un service de renseignements autonome constitue un instrument essentiel pour ce département et il joue par ailleurs un rôle essentiel dans l'équilibre délicat entre la Justice et l'Intérieur. Il est à nos yeux impératif que la Sûreté de l'Etat conserve une mission distincte et dispose de suffisamment d'effectifs et de moyens pour la mener à bien.

Enfin, le ministre maintient-il sa confiance dans la direction de la Sûreté de l'Etat après avoir pris connaissance de l'audit qui met en évidence des difficultés de communication fondamentales entre la direction et la base. Je tiens à souligner que mes questions me sont inspirées par une préoccupation fondamentale concernant le maintien d'un service de renseignements autonome sous l'autorité du département de la Justice.

Wat moet er dan wel gebeuren? De Veiligheid van de Staat moet inderdaad het nodige personeel en de nodige technische middelen ter beschikking krijgen voor de invulling van haar opdracht. Het kan toch niet meer volstaan met de vaststellingen waarmee wij nu gruwelijk worden geconfronteerd, namelijk dat er "islamitische" extremistische organisaties actief zijn in dit land, zich op het politieke terrein begeven en op die manier een risico vormen voor onze democratische instellingen. Wij kunnen niet blijven leven met de vaststelling dat wij niet in staat zijn om weerwerk te bieden tegen economische spionage. Dit is een vaststelling waarmee wij nu heel duidelijk rauw worden geconfronteerd. De bal ligt nu in het kamp van de politiek.

Mijnheer de minister, hebt u nog vertrouwen in de top van de dienst Veiligheid van de Staat nadat uit de audit de vertrouwensbreuk is gebleken tussen de top van deze dienst en de basis? Gelet op deze vaststelling, gebaseerd op de bevraging bij het personeel, behoudt u het vertrouwen in de top van de dienst Veiligheid van de Staat die zo lang vacant is gebleven en die uiteindelijk werd ingevuld op de u bekende wijze?

Tot daar mijn vragen, gesteld vanuit de fundamentele bezorgdheid dat wij moeten kunnen blijven beschikken over een autonome inlichtingendienst die tot het departement Justitie moet blijven behoren. Ik stel trouwens vast dat men de toekomst van de dienst Veiligheid van de Staat wel in vraag stelt, maar dat men dat niet doet inzake de militaire inlichtingendienst. Waarschijnlijk omwille van een voogdijminister van PS-signatuur mag men daar blijkbaar niet aan raken, niettegenstaande de vaststellingen van het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingendiensten gelijklopend zijn voor beide inlichtingendiensten.

05.02 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, het is niet de eerste keer dat ik interpelleer over de Veiligheid van de Staat. Ik heb dat in het verleden diverse keren gedaan, met name over het gebrek aan personeel en over het gebrek aan middelen en mogelijkheden om weerwerk te bieden aan de economische en industriële spionage. Dat is nochtans een van de kerntaken van de Veiligheid van de Staat. Het wordt inderdaad duidelijk dat economische en industriële geheimen in ons land het voorwerp uitmaken van spionage, en niet alleen vanwege landen waarvan men zulks zou verwachten, maar zelfs van bondgenoten, zelfs van Europese medelidstaten. Zo wordt er intens gespioneerd wanneer het gaat om nieuwe geneesmiddelen.

Ik moet inderdaad opnieuw interpellieren naar aanleiding van een recent krantenartikel. Ik ben geen bevoorrecht interpellant zoals collega Van Parys. Ik heb het ontwerp van verslag van het Comité I nog niet. Ik zal dat pas ontvangen nadat het morgen behandeld is en daarna gedrukt is. Ik heb echter uit de krantencommentaren voldoende aanwijzingen kunnen halen om toch het een en ander aan u te vragen, mijnheer de minister.

Het ziet er naar uit, mijnheer de minister, dat na drie jaar paars-groen toch moet worden geconcludeerd dat de Veiligheid van de Staat enerzijds onvoldoende middelen en onvoldoende gespecialiseerd personeel krijgt om haar taken te vervullen. Anderzijds wordt die dienst onvoldoende aangestuurd. De prioriteiten die moeten worden

05.02 Geert Bourgeois (VU&ID): Il ressort des communiqués de presse que la Sûreté de l'Etat dispose de moyens insuffisants, ne possède pas assez de personnel spécialisé et que le gouvernement en définit insuffisamment les priorités. Résultat: la Sûreté échoue dans sa lutte contre l'espionnage économique et l'intégrisme islamique alors que le temps ne semble pas lui manquer pour entraver le cours de la justice dans l'affaire Tractebel. La question se pose de savoir qui fixe ces priorités et si la Sûreté fait l'objet d'un contrôle démocratique suffisant. L'audit met encore d'autres problèmes en évidence, parmi lesquels l'évolution anormale de la proportion entre la direction et le personnel.

De quels effectifs la Sûreté de l'Etat dispose-t-elle actuellement?

bepaald, waar collega Van Parys daarnet al de nadruk op gelegd heeft, worden door de regering niet ingevuld. Zo maakt men het mee dat er inderdaad vragen rijzen over de aanpak van de economische en industriële spionage en over de strijd tegen het "islamitisch" fundamentalisme. Anderzijds constateert men dat in een zaak als Tractebel de Veiligheid van de Staat er als de kippen bij is om het gerecht te dwarsbomen en om te verhinderen dat het gerecht beslag legt op gerechtelijke stukken, vanuit een mijns inziens op het eerste gezicht toch verkeerd begrepen belang van staatsveiligheid, terwijl het gerecht een gezonde interesse aan de dag legde voor wat rond Tractebel en het avontuur in het verre Oosten gebeurd was. Zijn er wel prioriteiten bepaald? Is er een voldoende aansturing? Is er wel voldoende controle?

Voor bedrijfsspionage zijn er volgens het verslag van het Comité I – het verhaal van Lernout en Hauspie bewijst dat nogmaals – blijkbaar onvoldoende middelen. Procureur Van Lijsebeth had het in een opmerkelijk interview, toen hij geen administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat meer was, over de vergeten oorlog, met name de economische oorlog, die dagelijkse realiteit blijkt te zijn. Ik heb u daar vroeger over ondervraagd. Nu blijkt dat niet alleen voor de strijd tegen die industriële spionage, maar ook voor het onderzoek in het kader van de snel-Belg-wet, de controle op de sekten, en het onderzoek naar de rol van ons land in de gebeurtenissen in Afrika te weinig middelen ter beschikking zouden zijn. De Veiligheid van de Staat schiet ook tekort in de strijd tegen het terrorisme, waarvoor er na 11 september een verhoogde aandacht is.

Er is al gewezen op de audit van ABC die toch wel wijst op fundamentele pijnpunten. ABC zegt dat er te weinig personeel is en dat er een scheefgegroeide verhouding is tussen de directie en het personeel. Ik heb daar een eerste reeks vragen bij. Wat is momenteel de personeelsbezetting bij de Veiligheid van de Staat?

Volstaat dat kader? Ik heb het dan niet alleen over het aantal personeelsleden, maar ook over het aantal medewerkers dat in staat moet zijn om op die specifieke onderdelen die nu pijnpunten blijken te zijn, een afdoend antwoord te geven.

Ten derde, denkt u eraan om tot bijkomende aanwervingen over te gaan en zo ja, op welke termijn meent u dit te kunnen doen.

Ten vierde, hoe meent u het structurele probleem in de dienst aan te pakken? Hoe zult u de vertrouwensrelatie tussen directie en personeel herstellen? Hoe zult u terzake optreden?

Een volgend belangrijk punt is de strijd tegen het terrorisme, een strijd die in dit land blijkbaar te laat en onvoldoende efficiënt werd aangepakt en zelfs wordt bedekt met een zeker taboe. In de krant stond immers dat het Comité I zich vragen stelt of er bij de Veiligheid van de Staat niet een zekere angstreflex bestaat voor een verwijt van een xenofobisch discours. Als dat zo is, dan moeten klaarheid en duidelijkheid worden gecreëerd. Volgens mij moeten terzake prioriteiten worden bepaald en moet het taboe worden doorbroken, uiteraard vanuit een correcte invalshoek. Er mag geen amalgaam van allerlei zaken worden gemaakt. Zo mag bijvoorbeeld radicaal niet worden gelijkgesteld met extreem en mag extreem niet worden gelijkgesteld met terroristisch. Hierin zijn gradaties.

Le cadre suffit-il, pour ce qui est du nombre et de la spécialisation? Le ministre envisage-t-il des recrutements supplémentaires? Combien? Dans quel délai? Comment le ministre compte-t-il pourvoir structurellement à ces recrutements?

Quelle réponse le gouvernement apporte-t-il aux préoccupations relatives à l'activisme islamique intégriste? La lutte contre ce phénomène a bien évidemment été engagée beaucoup trop tard et, qui plus est, sans aucune efficacité. La Sûreté craindrait-elle d'être taxée de xénophobie? Il est temps de briser ce tabou et de définir clairement les termes radical, extrémiste et terroriste. Il faut également indiquer très clairement que l'islam est une religion reconnue et que la liberté de culte est un droit fondamental mais que cela ne justifie en rien les appels à la lutte terroriste.

Je rejoins M. Van Parys lorsqu'il préconise la création d'une Sûreté de l'Etat autonome mais je demande instamment que cette Sûreté soit dirigée de manière explicite, que ses priorités soient définies et qu'elle soit contrôlée par le gouvernement et le Parlement.

Sur les 300 mosquées que compte notre pays, 30 enseigneraient un Islam radical. Que faut-il entendre par là? Aux Pays-Bas, de richissimes Saoudiens feraient même parvenir de très importantes sommes d'argent à des écoles pour qu'elles mènent une campagne de haine. Des indications donnent-elles à penser que tel serait aussi le cas chez nous? Récolte-t-on de l'argent et recrute-t-on dans les mosquées et les écoles au profit d'organisations terroristes et y prêche-t-on la haine? La Sûreté de l'Etat est-elle armée pour faire face à des actions subversives de ce type? Ses services disposent-ils par exemple de suffisamment

De voorzitter van de moslimexecutieve vraagt hiervoor terecht begrip. Trouwens, dat moet maatschappelijk in het algemeen gebeuren. Bij een recente huldiging in de Kamer merkte ik hoe een eminent lid radicaal en extreem ook met elkaar verwarde. Ik meen dus dat wij ons woordgebruik nauwgezet zullen moeten hanteren, precies om duidelijk te maken dat vrijheid van godsdienst erg belangrijk is in deze samenleving, dat de islam een erkende godsdienst is en dat wij niet trappen in het betoog van een bepaalde partij die een persmededeling uitgaf naar aanleiding van het rapport van het Comité I en ervoor pleitte om de erkenning van de islam in te trekken, hetgeen uiteraard een verkeerde oplossing zou zijn.

d'agents parlant l'arabe? La liberté de religion doit être respectée mais il faut respecter certaines limites.

Wel kan worden gevraagd – en verwacht – dat rustig en binnen de democratische klijtlijnen wordt gediscussieerd over de gevaren die zijn verbonden aan een zeker islamistisch fundamentalisme dat oproept en aanzet tot deelname aan een terroristische strijd. Dat is blijkbaar niet alleen in ons land het geval. Volgens de pers zou het Comité I beklemtonen dat de omvang daarvan onvoldoende kan worden ingeschat, dat de communicatie mank loopt en dat de Veiligheid van de Staat geen resultaten publiceert. Met andere woorden, als het al een prioriteit zou zijn, dat men de doeltreffendheid van de inspanningen en de efficiëntie van de Veiligheid van de Staat niet kan controleren. Welnu, als men dat als parlamentslid leest, dan weet men meteen dat er iets schort aan het bestuur.

Daarnet hoorde ik het pleidooi van de heer Van Parys voor een autonome dienst voor de staatsveiligheid. Welnu, ik kan dat begrijpen. Ongetwijfeld had hij het over een autonomie dienst in de zin dat hij niet zou worden ondergebracht bij de federale politiediensten, maar niet autonoom in het bepalen van zijn prioriteiten omdat dit aspect democratisch moet worden bepaald en evenmin autonoom in de controle van de evaluatie ervan.

Om die reden is het dringend noodzakelijk dat deze regering prioriteiten bepaalt en evalueert hoe de Veiligheid van de Staat met die prioriteiten omgaat. Als het Comité I van oordeel is dat het niet eens kan controleren of de Veiligheid van de Staat efficiënt optreedt tegen het “islamistisch” fundamentalisme, dan begrijpt u wellicht, mijnheer de minister, dat zulks heel wat vragen oproept en dat het moeilijk kan worden aanvaard.

Dertig van de driehonderd moskeeën zouden radicaal fundamentalistisch zijn. Wat houdt dit in? Zijn dat radicale moslims of zijn dat mensen die meer dan radicaal en extreem zijn? Of zijn dat moskeeën waarin wordt opgeroepen tot deelname aan een terroristische strijd zoals dat blijkbaar in het buitenland gebeurt?

Ik heb artikelen uit Nederland bij me, waaruit blijkt dat de Nederlandse veiligheidsdienst heeft ontdekt dat in 10 van de 32 islamitische basisscholen in Nederland, rechtstreekse banden met Saudi-Arabië worden onderhouden. Zij geven de fundamentalistische stichtingen geld en proberen op die manier invloed uit te oefenen. Het zou om honderdduizenden dollars gaan. In bepaald lesmateriaal wordt onomwonden aangezet tot haat en rancune tegen de Westerse samenleving, wat indruist tegen de Nederlandse grondwet. Het zou ook gaan om oproepen tot haat en tot strijd tegen de vrijheid van godsdienst en dergelijke. In bepaalde scholen wordt daartoe

opgeroepen. Vorig jaar zijn er trouwens twee “islamieten” uit Eindhoven in Kasjmir doodgeschoten. Daarom komt de binnenlandse veiligheidsdienst tot het besluit dat een kleine groep geestelijken in Nederland een netwerk van moslimextremisme heeft dat daartoe oproept. Zitten wij ook in die fase? Zijn daar aanwijzingen voor? Zo ja, is de Veiligheid van de Staat daartegen gewapend?

Mijnheer de minister, is er voldoende Arabisch sprekend personeel? Wat zult u doen ter verbetering van de communicatie tussen de politieke overheid en de Veiligheid van de Staat? Ik denk aan een inlichtingencoördinator, zoals zou worden gesuggereerd. Wordt er in ons land, zoals in het buitenland, voor terreurorganisaties geronseld? Zijn daar aanwijzingen voor? Wordt daartoe opgeroepen in de moskeeën of in het islamitisch onderwijs? Het is een delicate evenwichtsoefening. Ik meen dat wij de vrijheid van godsdienst moeten poneren. Wij moeten echter heel duidelijk maken dat een aantal grenzen niet mogen worden overschreden. Integendeel, wij moeten daar hard tegen optreden.

Mijnheer de minister, ik acht het belangrijk dat u een antwoord biedt op de bezorgdheid over het “islamistisch-fundamentalistisch” activisme. Ik kijk uit naar uw antwoord.

05.03 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, collega's Van Parys en Bourgeois, ik wens van wal te steken met een vaststelling die ik doe bij het volgen van de politiek in het algemeen en de internationale politiek in het bijzonder. Ik stel vast dat de inlichtingendiensten in alle Westerse landen op dit ogenblik onder vuur liggen. Geen enkel land dat volgens het Westers democratisch systeem werkt, aanvaardt dat het zou kunnen leven zonder veiligheidsdienst. Niemand aanvaardt dat. Terecht, mijns inziens. Tegelijkertijd wordt de werking van een veiligheidsdienst getoetst aan de problemen die zich voordoen. Sedert 11 september zijn we in een stroomversnelling terechtgekomen. Niet dat men voordien niet werkte op het thema. Men is geconfronteerd geweest met twee terroristische aanslagen van omvang en is beginnen nagaan of de inlichtingendiensten vooraf voldoende materiaal hadden kunnen verzamelen om iets te voorkomen. Men is nagegaan of het proactieve aspect, dat de heer Van Parys zeer terecht heeft beklemtoond, al dan niet kon worden bereikt. Ik stel vast dat hierover de jongste maanden heel wat vragen de ronde doen en men zich afvraagt of de veiligheidsdiensten daaraan beantwoorden.

Deze discussie wordt nog bemoeilijkt omdat tegelijkertijd bepaalde gradaties een rol spelen. Moet men zich tot louter terrorisme beperken en ervan uitgaan dat iedereen een definitie van terrorisme hanteert. Dit is niet het geval. U weet dat een aantal landen geen definitie over terrorisme hebben, andere wel. U weet dat men op Europees niveau een inspanning doet via de kaderwet tot de strijd tegen het terrorisme om een eenvormige definitie, eigenlijk een beschrijving van het fenomeen, te krijgen in de verschillende landen. Men komt op het moeilijke terrein van het opstellen van definities. Is het een radicale belijdenis van geloof, is het een extremisme dat men waarneemt of is het terrorisme? Mensen maken niet gemakkelijk dit onderscheid. De ervaring heeft geleerd dat terrorisme zeer vaak voorafgegaan wordt door bepaalde stellingen die men inneemt waarbij het radicalisme in sommige omstandigheden in extremisme is overgegaan om dan de kaap van het terrorisme te nemen.

05.03 **Marc Verwilghen**, ministre: Dans tous les pays occidentaux, les services de renseignements font actuellement l'objet de critiques sévères. Il est admis que de tels services sont indispensables mais, depuis le 11 septembre, leurs priorités et leur efficacité font l'objet de nombreuses interrogations. Ces services sont-ils en mesure d'agir de manière proactive? Quand le radicalisme évolue-t-il vers l'extrémisme et quand devient-il terrorisme? Il n'est pas facile d'établir des définitions qui soient admises au niveau international.

Les rapports P et RI seront examinés cette semaine au sein des commissions compétentes. Je ne souhaite pas anticiper ce débat. Il ressort de mes contacts avec le Comité R que la Sûreté de l'Etat engrange des résultats utiles et bénéfiques pour notre démocratie, et que des personnes de grande qualité opèrent sur le terrain. Le Comité met toutefois en évidence des problèmes essentiellement liés au climat de tension actuel – dont il est également question dans l'audit – à l'accélération et à l'élargissement de l'ordre du jour

Mijnheer de voorzitter, mij houden de problemen bezig zoals ze onlangs aan de oppervlakte zijn gekomen. Ik weet dat het Parlement zich morgen en overmorgen in de begeleidingscommissie P en I zal buigen over verschillende documenten op basis waarvan het zijn parlementaire controle kan uitoefenen. Het is goed dat dit kan plaatsvinden. Ik zal op dit debat niet vooruitlopen omdat ik er niet de exacte richting van kan inschatten. De politieke agenda zal mee bepalen op welke punten men tot een aanvaardbare situatie kan komen en op welke punten men tot een verbeterde en zelfs hervormde situatie zal komen.

Ik ga dieper in op een contact dat ik heb gehad met het Comité I. Het Comité I heeft me drie zaken meegedeeld. Ten eerste, het product dat van de Veiligheid van de Staat verwacht mag worden moet een goed product zijn. Dit komt de democratie ten goede. Ten tweede, men meldt me dat de mensen die werkzaam zijn op het terrein voldoende kwaliteit in huis hebben. Aan de hand van de werkzaamheden, verslagen en processen-verbaal kunnen zij vaststellen dat het eindproduct goed is. Toch is er volgens het Comité I een probleem. De Veiligheid van de Staat werkt niet naar behoren. Daar zijn verschillende redenen voor. De eerste reden is een spanningsveld dat een audit naar boven heeft gebracht. Ik kom daar later op terug.

Het tweede probleem is de komst van een agendaversnelling en -verbreding die de Veiligheid van de Staat in de laatste jaren eigenlijk heeft toegespitst op een aantal hot items.

Het eerste hot item was de nodige voorbereiding naar aanleiding van het Belgisch voorzitterschap. Die voorbereiding krijgt nog een verlengstuk doordat Brussel als Europese hoofdstad op geregelde basis een aantal tops zal inrichten, waarrond werkzaamheden moeten gebeuren.

Het tweede item is de nasleep van 11 september, niet alleen voor wat voorafging maar ook de onmiddellijke nasleep daarin. Daarvoor moet tot nu toe de volgende tweevoudige vaststelling worden gedaan. In de internationale samenwerking doet de Belgische Veiligheid van de Staat zijn werk. Anders gezegd, de gemaakte afspraken in de onmiddellijke nasleep van 11 september leidden ertoe dat op internationaal vlak inlichtingen worden uitgewisseld, in elk geval binnen de Europese context maar ook daarbuiten, bijvoorbeeld met de Verenigde Staten. Herhaaldelijk heb ik brieven ontvangen van mijn homoniem in de Verenigde Staten, waarin hij zijn genoegdoening uitdrukt, niet alleen over de manier van samenwerking met de Belgische Veiligheid van de Staat en de justitiediensten, maar ook over de resultaten die geboekt konden worden. Ik neem dus aan dat hij ziet dat het werk wordt geleverd zoals het geleverd moet worden, ook al is dat zeker en vast nog voor verbetering vatbaar en moeten er nog bijkomende inspanningen worden geleverd.

Ten derde, onze wetgeving over het verkrijgen van de Belgische nationaliteit is veranderd. Dat heeft natuurlijk ook een aantal bijkomende taken met zich gebracht.

Er is uiteraard een andere kant aan de slingerbeweging. Tegenover

sous la présidence belge de l'Union européenne, au choix de Bruxelles pour l'organisation des Sommets européens, à l'échange international de données après le 11 septembre et à la modification de la législation relative à la nationalité belge.

Bref, la Sûreté de l'Etat s'est vu confier des tâches supplémentaires qui requièrent un budget, un personnel spécialisé et des moyens techniques complémentaires plus importants.

La décision du Conseil des ministres du 23 mai est fondée sur une note commune des ministres de la Justice et de l'Intérieur concernant le personnel à la Sûreté de l'Etat. Afin de lui permettre de continuer à assumer ses missions de protection, le Conseil des ministres a décidé de suspendre le gel des recrutements. Il sera d'abord pourvu aux 40 fonctions vacantes et le problème des 74.000 heures supplémentaires sera réglé. Confrontée à une pénurie persistante, la Sûreté, qui est de plus en plus sollicitée, ne peut en effet pas fonctionner correctement.

Dans un cadre plus large, nous nous attelons à la rédaction d'une note globale sur l'avenir de la Sûreté de l'Etat. Le premier ministre y est évidemment associé en tant que président du Comité de Sécurité. Dans ce contexte, il est également question de divers moyens logistiques et techniques qui peuvent être profitables à la Sûreté, tels que les écoutes téléphoniques. Dans le cadre de cette discussion globale, tous les scénarios seront abordés, y compris donc celui du transfert de certaines missions. Cependant, il serait prématuré de faire des déclarations à ce sujet. Dès lors, il n'est pas du tout certain que la Sûreté de l'Etat soit soustraite à la Justice. Cette question, qui avait été largement abordée dans les années 90, avait débouché sur la

een aantal nieuwe taken die zich daarop enten en die een inspanning vergen, moeten een aantal middelen staan. Dat kunnen budgettaire middelen zijn, maar het kan ook gaan om bijkomend personeel, liefst gekwalificeerd voor de taak waarvoor het moet dienen evenals om de absolute roep van de Veiligheid van de Staat over een aantal technische middelen te mogen beschikken die haar moet toelaten in het proactieve deel van haar werk de nodige inspanningen te leveren.

Om die reden kon een dubbele vaststelling worden gedaan. De eerste vaststelling is gesitueerd in de onmiddellijke nasleep van de Ministerraad van 23 mei. Die beslissing kwam er eigenlijk door een gezamenlijke nota van mijn collega van Binnenlandse Zaken en mijzelf. Voornamelijk ging het daarin over de personeelsproblematiek bij de Veiligheid van de Staat, inzonderheid bij de sectie belast met een aantal beschermingsopdrachten. De behandeling van dat probleem in de Ministerraad leidde ertoe dat men zich er zo snel mogelijk van wilde kunnen vergewissen dat die beschermingsopdrachten kunnen worden gegarandeerd, daar die beschermingsopdrachten aanzienlijk zijn opgevoerd sinds september 2001, sedert het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie, maar ook met het oog op de toekomstige Europese tops. In dat verband besliste de Ministerraad om de wervingsstop op te heffen voor de dienst van de Veiligheid van de Staat, wat overigens een oude eis van mij is en om tot prioritaire kaderopvulling te komen sinds 1 april 2002 wegens 40 ontbrekende eenheden en een contingent van overuren, want door het personeelstekort moeten de aanwezige personeelsleden supplementaire inspanningen leveren. In 2002 ging het om 74.000 overuren, wat toch een bijzonder grote hoeveelheid is.

Over het aanslepend personeelstekort heb ik in de Kamer al meermaals toelichting gegeven. Dat aanslepend personeelstekort is in combinatie met een aangroeiende en uitgebreide lijst aan prioritaire op te volgen aangelegenheden natuurlijk bijzonder belastend voor een dienst, zeker voor een dienst zoals de Veiligheid van de Staat.

Wel kan worden gesteld dat de problematiek van de personeelsmiddelen gekoppeld aan de problematiek van de budgettaire en operationele middelen in combinatie met een aantal relatief snel opeenvolgende wettelijke vernieuwingen ook geleid heeft tot frustratie. Dit kunnen we afleiden uit een tweede document, de fameuze audit. Ik kom hier straks op terug. De regering heeft in elk geval gezegd, gelet op de vaststellingen en de problematiek zoals ze uit de audit naar voren komt, dat het noodzakelijk is om op basis van een globale nota die wordt opgesteld de nodige bijstellingen tot stand te brengen voor de Veiligheid van de Staat.

Waarom zijn de eerste minister en de minister van Justitie hierbij betrokken? De eerste minister is voorzitter van het comité Veiligheid en de minister van Justitie heeft de Veiligheid van de Staat onder zijn bevoegdheid. In dat kader moeten zo ongeveer alle scenario's in overweging worden genomen. Men mag niet a priori zeggen dat de overheveling van bepaalde taken niet kan en dat dit uitgesloten is of niet zal worden toegelaten. Dat zou een verkeerde optie zijn. Men moet met een vrij open geest durven werken. Als men vraagt of dit aan het ministerie van Justitie moet worden onttrokken, zou ik geneigd zijn neen te antwoorden. Toen ik contact heb gehad met de 17 leden van de groep van Bern, de 15 lidstaten met daaraan Noorwegen en Zwitserland toegevoegd, stelde ik vast dat de

législation de base de 1998. J'estime en tout cas que nous avons besoin d'une instance indépendante, sans monopole malsain.

Les services sont en effet orientés par les pouvoirs publics.

Je souhaite prendre connaissance du rapport définitif du Comité R avant de statuer. Si une réforme s'avère nécessaire, il me semble logique que le Comité R et les services de la Sûreté de l'Etat soient associés à une première phase d'information. Le résultat de l'audit devra montrer si la direction de la Sûreté de l'Etat jouit toujours de la confiance requise.

Le cadre administratif devrait être complété de 37 unités et étendu de 59. Quant aux services extérieurs, ils requièrent une extension du cadre de 75 unités.

Le service du potentiel économique et scientifique est à nouveau actif mais il manque d'effectifs. Le cadre du personnel doit être revu en fonction du volume de travail.

La Sûreté de l'Etat était attentive à l'intégrisme islamiste bien avant les événements du 11 septembre. Pour l'heure, il n'y a pas lieu de prendre de mesures supplémentaires dans ce domaine.

Le débat mené au sein de la commission d'accompagnement sera déterminant pour la suite du dossier. Je suis convaincu de la nécessité de disposer d'un service de renseignements, que ce service doit fonctionner de manière autonome et que des moyens suffisants doivent lui être alloués.

Belgische Veiligheid van de Staat enigszins een unicum is omdat het de enige dienst is die ressorteert onder de minister van Justitie. In de andere landen is dat niet het geval. Daarmee is niet gezegd of dit een goede of een slechte evolutie is, het belangrijkste is dat die dienst van een minister afhangt en dat er sturing tot stand kan komen. Ik volg de beide interpellanten volledig als zij stellen dat de onafhankelijkheid van de dienst gegarandeerd moet kunnen worden. Indien men hem in een andere dienst inpast, bijvoorbeeld een politiedienst, moet men toch voor ogen houden dat men een belangrijk probleem zou kunnen krijgen.

Wat de onttrekking betreft, moet ik opmerken dat hierover zeer breedvoerig werd gedebatteerd tijdens de vorige regeerperiode. De hervorming van de veiligheidsdiensten is tussen 1994 en 1999 nooit veraf geweest. Dit heeft geresulteerd in de basiswetgeving van 30 november 1998. In diezelfde basiswetgeving werd ook de beslissing genomen om een bepaald technisch hulpmiddel niet ter beschikking te stellen van de Veiligheid van de Staat, met name de telefoontap. Ook hier moet men vaststellen dat ons land een unicum vormt. Dit staat haaks op wat in andere landen werd toegekend. Ik heb trouwens een voorontwerp van wet dienaangaande klaargemaakt dat naar aanleiding van de globale nota zal worden besproken. Het gaat om de vraag welke technische middelen ter beschikking moeten worden gesteld en in welke omstandigheden dat moet gebeuren.

Is er aansturing van de dienst? Dat is zeker en vast het geval, laat daar geen twijfel over bestaan. Die sturing vertaalt zich op twee wijzen, namelijk ten eerste in een aantal keuzes die kenbaar werden gemaakt en waarbij de strijd tegen het terrorisme en het islamitisch fundamentalisme dat daartoe aanleiding kan geven absoluut tot de prioriteiten moet kunnen worden gerekend. Ik denk trouwens dat de betrokken diensten goed materiaal hebben geleverd vermits een aantal niet onbelangrijke concrete zaken kon worden opgelost door informatie die ter beschikking werd gesteld. Wel zeg ik dat men ook rekening moet houden met de uitgebreidere taken. Dat vertaalt zich in ander effect. Het gaat daarbij om het effect dat in de conclusies van de audit van het Comité I zeer duidelijk naar voren wordt gebracht, namelijk het spanningsveld dat er bestaat.

Zoals u weet, werd die audit recentelijk afgerond en ik heb noch de definitieve, noch de volledige officiële rapportage gekregen. Ik heb wel het eerste deel ontvangen en toen heb ik het Comité I bij mij geroepen. Tegelijkertijd ben ik een overleg gestart met de Veiligheid van de Staat waarin ik hen heb gewezen op een aantal manifeste problemen waarop zij antwoorden moeten trachten te formuleren.

Het tweede deel van het rapport dat ik binnenkort zal ontvangen, wens ik eerst te bekijken vooraleer stelling te nemen over deze of gene piste. Als zich een hervorming opdringt, lijkt het mij noodzakelijk dat het Comité I als opdrachtgever voor de audit, betrokken wordt bij een eerste informatieve fase van een dergelijke hervorming. Het Comité I kan zijn bevindingen dan omzetten in toekomstgerichte en haalbare adviezen. Volgens mij is dat de taak van het Comité I. Er moet natuurlijk gehoor worden gegeven aan die aanbevelingen.

Is er nog vertrouwen in de administrateur-generaal en de adjunct-administrateur-generaal? Ook dat zal moeten blijken uit het rapport

van de audit. Ik zou het antwoord schuldig willen blijven tot op het ogenblik dat ik dat document heb ontvangen.

Naar aanleiding van de audit heb ik een aantal contacten gehad met de dienst voor de Veiligheid van de Staat. Ik heb gevraagd om mij, gelet op de prioriteiten, de wensen kenbaar te maken met het oog op de opmaak van de begroting voor 2003. Er werd gevraagd het administratief kader aan te vullen met 37 eenheden en het kader zelf met 59 eenheden uit te breiden. Er werd ook om een uitbreiding van het kader van de buitendiensten gevraagd met 75 eenheden, waar precies het schoentje nijpt.

Wat de dienst Bescherming van het Economisch en Wetenschappelijk Potentieel betreft, kan ik het volgende verklaren. Die dienst is opnieuw aan de slag gegaan, ook al is er sprake van onderbemanning. Dat gebrek aan personeel belet de dienst om zijn leidinggevende expertiserol waar te nemen bij de indeplaatsstelling van strategische en operationele parameters van bescherming. Volgens mij moet dat probleem zo vlug mogelijk worden opgelost. De dienst moet in de actuele beginfase van onderzoek en analyse worden uitgebreid met minstens 23 personen voor de buitendiensten en 15 administratieve krachten. In een later stadium moet die personeelsformatie worden herbekeken rekening houdend met het werkvolume. Wij weten welke taken moeten worden aangepakt, maar wij kunnen niet op voorhand inschatten of er ten gevolge van incidenten bijkomende inspanningen moeten worden geleverd. Mijn voorganger zal dat niet betwisten. De soepelheid waarmee tot op heden kon worden ingespeeld op die aanpassingen, ontbreekt enigszins. We moeten kunnen evolueren naar een systeem dat garanties biedt aan degenen die worden aangetrokken en tegelijkertijd voldoende soepel is.

In de berichtgeving inzake de audit van de Veiligheid van de Staat werd ook uitvoerig gefocust op het islamitisch fundamentalisme. Wat dat aspect betreft, heb ik reeds eerder gezegd dat de Veiligheid van de Staat lang vóór 11 september oog had voor de problematiek. De aandacht van de dienst voor het fenomeen is op een passende wijze geïntensifieerd sinds de gebeurtenissen van 11 september. Zo niet hadden wij ook niet kunnen beschikken over een aantal inlichtingen die men nu hanteert. Het gaat hierbij niet alleen om gegevens die betrekking hebben op de doorlichting van de moslimexecutieve, maar voornamelijk ook over de werking van bepaalde moskeeën die nu binnen de erkenningsprocedure wel problematisch zijn. Men had dat nooit geweten indien de dienst die inlichtingen niet had verstrekt.

Er bestaat daar een nood die zich vertaalt in een soort van oproep die meer en meer wordt gelanceerd in een bepaalde groep van de islamwereld. Men mag dat niet als een algemene tendens aanzien. Men probeert daarbij inderdaad jongeren te ronselen via campagnes en daarop moet de aandacht bijzonder worden toegespitst.

Waar nodig zijn door de Veiligheid van de Staat inlichtingen bezorgd aan gerechtelijke autoriteiten. Ik ga daar niet dieper op in, behalve dan de opmerking dat dit in een aantal gevallen tot een oplossing heeft geleid via het gerechtelijk onderzoek dat daarop is gevolgd. Ik denk dan ook dat behalve het verder intensief monitoren van het fenomeen en het desgevallend strafrechtelijk vervolgen van de in het kader van het fundamentalisme gepleegde inbreuken, op het huidige

ogenblik geen bijkomende bijzondere maatregelen nodig zijn dan die welke uit de monitoring zullen voortvloeien. Voor het overige denk ik dat het debat dat morgen en overmorgen in de begeleidingscommissie zal plaatsgrijpen, determinerend zal zijn voor de wending die het dossier zal krijgen. Wat dat betreft, denk ik samen met de eerste minister die het comité Veiligheid een viertal malen heeft samengeroepen, dat men in de globale nota eens duidelijk moet stellen waarheen men exact wil met de inlichtingendiensten. Ik stel daarbij dat men een inlichtingendienst nodig heeft, dat die dienst onafhankelijk, maar aan een duidelijke controle onderworpen moet zijn en dat hij over de nodige middelen moet beschikken. Ik bedoel daarmee dat het nodige personeel aanwezig moet zijn, dat de dienst budgettair ondersteund moet zijn en dat in de nodige middelen moet worden voorzien om het hoofd te kunnen bieden aan het fenomeen waarop men zich moet toespitsen. Men zou geen grotere vergissing kunnen begaan dan dergelijke dienst louter reactief te laten werken: een dergelijke dienst bewijst op de eerste plaats zijn nut via het proactief werk.

05.04 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik wil de minister danken voor dit omstandig antwoord. Hij heeft een aantal heel belangrijke dingen gezegd. Ten eerste, op de vraag of de top van de dienst Veiligheid van de Staats zijn vertrouwen blijft behouden, heeft hij heel uitdrukkelijk gezegd dat dit zal moeten blijken op basis van de informatie die hem verder zal worden verstrekt, onder meer door het Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten. Dat is een heel belangrijke uitspraak, omdat hieruit blijkt dat dit vertrouwen niet evident is. Dat is een uitspraak die kan tellen!

Ten tweede, is er iets dat mij verontrust in dit antwoord. Ik waardeer de openhartigheid en de openheid waarmee u antwoordt, mijnheer de minister, maar ik ben zeer ongerust over het feit dat u zegt dat alle scenario's open blijven in verband met de toekomst van de Veiligheid van de Staat. Ik heb begrepen dat u wil dat de dienst blijft bestaan, liefst op een onafhankelijke manier, maar ik wil u expliciet vragen of u het ermee eens bent dat de Veiligheid van de Staat onmogelijk kan worden opgenomen in de nieuwe federale geïntegreerde politie?

05.05 Minister Marc Verwilghen: Dat staat buiten kijf.

05.06 Tony Van Parys (CD&V): Wat mij betreft, kan dit als geruststelling worden aanvaard. Ik hoop dat u met deze stelling in de regering ook de overhand zult kunnen laten halen, in tegenstelling tot anderen die hierover andere ideeën zouden kunnen hebben.

Ook blijkt dat de visie in verband met het behoud van de dienst Veiligheid van de Staat onder de voorgedij van de minister van Justitie op dit ogenblik geen evidentie is. Voor de CD&V-fractie is die stelling te zwak wanneer men hierover binnenkort gaat praten in de regering.

Ik meen dat het in het kader van het behoud van de positie van de minister van Justitie in het veiligheidsbeleid absoluut noodzakelijk is dat hij over deze dienst kan blijven beschikken en dit om twee redenen: ten eerste, de situatie binnen de regering – informatie betekent macht en betekent zich kunnen positioneren binnen het

05.04 Tony Van Parys (CD&V): Selon le ministre, le rapport du Comité R, notamment, devra nous dire si la direction de la sûreté de l'Etat jouit encore de la confiance. Autrement dit, ce n'est pas rien.

Puis-je conclure de la réponse du ministre que la sûreté de l'Etat ne peut être intégrée dans la nouvelle police fédérale?

05.05 Marc Verwilghen, ministre: Cela ne fait aucun doute.

05.06 Tony Van Parys (CD&V): Voilà qui est rassurant. Le ministre de la Justice doit pouvoir continuer à disposer du service.

Au cours de l'actuelle législature, le Comité ministériel du renseignement et de la sécurité ne s'est réuni qu'à quatre reprises. Il n'y a pas eu assez d'impulsions.

Les moyens actuels ne permettent plus de procéder à la collecte proactive d'informations sur l'intégrisme islamique ni de

veiligheidsbeleid – en ten tweede, de verhouding ten opzichte van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Ten derde, ik heb geen precies antwoord gekregen over de activiteiten van het ministerieel Comité Inlichtingen en Veiligheid. Ik dacht begrepen te hebben dat u gezegd had dat in deze legislatuur dit ministerieel comité vier keer was samengeroepen. Mijnheer de voorzitter, op een ogenblik dat die aansturing inderdaad zo belangrijk is, dat vanuit de regering de prioriteiten moeten worden bepaald, alsmede de wijze waarop men samenwerkt met de regering, met de ministers, met de politiediensten, met de gerechtelijke autoriteiten en de wijze waarop inlichtingen worden uitgewisseld, is de aansturing onvoldoende geweest, zeker op een ogenblik dat de signalen er kwamen dat deze dienst op dit ogenblik zijn taak niet meer aankan.

Ik meen dat dit vandaag des te meer zo is ermee rekening houdend dat alleszins twee zaken vaststaan: ten eerste, men is niet in staat om de nodige informatie proactief te verzamelen inzake de activiteiten van het “islamitisch” fundamentalisme in dit land en de beïnvloeding die daarvan uitgaat en ten tweede, men weet dat deze dienst niet over de middelen beschikt om de economische spionage mee te helpen voorkomen met alle gevolgen daaraan verbonden.

Wij hebben dan ook een motie van aanbeveling voorbereid waarin wordt gevraagd dat de Veiligheid van de Staat de nodige technische middelen en personeelsmiddelen zou kunnen krijgen om haar opdracht te vervullen. Daarnaast vragen wij uitdrukkelijk dat de Veiligheid van de Staat bij Justitie blijft en zeker geen onderdeel wordt van de geïntegreerde politie, dit om het nodige evenwicht te bewaren en om ervoor te zorgen dat op een onafhankelijke manier informatie kan worden verzameld. Ik meen immers dat ten aanzien van het “islamitisch” fundamentalisme deze onafhankelijkheid een absolute noodzakelijkheid is aangezien daar de onafhankelijkheid inzake houdingen vanwege de politiek ten opzichte van deze materie moet kunnen worden gegarandeerd om beïnvloeding te voorkomen.

05.07 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb aandachtig geluisterd naar uw antwoord. Ik leid daaruit af dat er inderdaad serieuze problemen zijn met de Veiligheid van de Staat. Op het beleidsniveau werden weliswaar een paar beslissingen genomen, maar er zijn nog inherente gevaren. Collega Van Parys heeft er u daarnet op gewezen. Mij lijkt het dat de positie van de Veiligheid van de Staat nog niet uitgeklaard is. Wat u betreft hebt u uw keuze gemaakt. U zegt dat het voor u duidelijk is en dat de dienst een onderdeel blijft van Justitie. Maar de discussie omtrent dit punt is in de regering nog niet uitgeklaard.

Ten tweede, de toch wel grote interne problemen die u eigenlijk impliciet bevestigt, zijn ook nog niet aan een oplossing toe. Ik begrijp wel dat u zegt dat u op het tweede deel van het rapport van ABC wacht om uw conclusies te trekken en een oordeel te vormen over de interne organisatie en de leiding van de Veiligheid van de Staat. Wij zullen er dan op terugkomen.

Ten derde, zoals onder meer in de dossiers inzake de verloning van de magistratuur en inzake de cipiers, bent u ook wat dit dossier betreft het slachtoffer van een regeringsbeslissing waarbij bepaalde budgettaire maatregelen werden getroffen en wervingsstops werden

prévenir l'espionnage économique. Nous avons dès lors déposé une motion de recommandation.

05.07 Geert Bourgeois (VU&ID): Rien n'a encore été décidé à propos de la position de la Sûreté de l'Etat. Le ministre a adopté un point de vue clair mais la discussion se poursuit au sein du gouvernement. Le ministre souhaite prendre connaissance de la deuxième partie du rapport avant de se prononcer sur l'organisation interne du service.

La Sûreté de l'Etat est confrontée à une pénurie de personnel. Depuis trois ans, nous interpellons le ministre à ce sujet. Les initiatives commencent à peine à voir le jour et leur mise en œuvre prendra encore des années.

Le comité ministériel du renseignement et de la sécurité

afgekondigd. Nochtans zegt iedereen, u inbegrepen, dat er aangeworven moet worden. Deze dienst staat onder druk.

De cijfers die u in dat verband hebt aangehaald, zijn indrukwekkend: veertig personen te weinig op het kader, vierenzeventigduizend overuren in 2002 en daarnaast somde u tientallen jobs op die moeten worden ingevuld wil men de dienst behoorlijk laten functioneren. U zei dat de wervingsstop thans werd opgeheven. Na drie jaar neemt u uiteindelijk die beslissing, terwijl het u allang duidelijk was wat er aan de hand was. Trouwens, ik interpelleerde u vroeger reeds over economische spionage en inmiddels werd u al herhaaldelijk aangesproken over het personeelstekort en werd u gewezen op het "islamitisch" gevaar. Ondanks dat alles wordt de deur nu pas opengezet en het zal aldus nog een tijd duren alvorens de dienst over voldoende effectieve krachten zal beschikken om zijn taak naar behoren te vervullen. Dat wijst eens te meer erop dat de regering haar prioriteiten niet goed heeft bepaald. Ik herhaal dat de regering pas na drie jaar in zo'n belangrijk dossier een beslissing neemt die toelaat om te starten met de aanwervingen.

Het volgend punt is de aansturing. U zei dat er werd aangestuurd, mijnheer de minister. Welnu, ik heb het gevoel dat het Interministerieel Comité beter werk zou kunnen leveren. Het werk zou in elk geval transparanter moeten zijn. Precies op het delicate punt van de strijd tegen het "islamitisch" terrorisme moet met meer openheid worden gepraat, zonder taboes en met een duidelijk onderscheid tussen islam en terrorisme. Er moet evenwel worden gezegd dat de strijd tegen het terrorisme wordt aangegaan.

Uit uw antwoord, mijnheer de minister, leid ik af dat er wel degelijk wordt opgeroepen om deel te nemen aan het "islamitisch" terrorisme. Immers, u zei dat er oproepen waren, dat er resultaten worden geboekt en dat het gerecht van alles op de hoogte wordt gebracht, maar u ging niet in op de details, terwijl volgens mij in alle openheid moet worden gepraat over de aangelegenheid. Iedereen – en in de eerste plaats de islamitische gemeenschap – heeft belang bij duidelijkheid terzake, alsook bij het maken van een onderscheid tussen islam en terrorisme.

Dat impliceert dat de dienst voor de Veiligheid van de Staat over voldoende middelen moet beschikken en moet worden gecontroleerd. U zei dat u aanstuurt, mijnheer de minister, maar niettemin las ik in de pers dat er volgens het verslag van het Comité I bij de dienst voor de Veiligheid van de Staat als het ware de angst bestaat om te worden beschuldigd van het houden van een xenofobisch discours. Als dat zo is, dan is dat een slecht signaal. Dat heeft niets te maken met xenofobie, maar met de strijd tegen het terrorisme. Dat onderscheid moet duidelijk worden gemaakt.

Er moet controle mogelijk zijn. Het volstaat niet dat er wordt aangestuurd en dat er prioriteiten worden gegeven. In de pers staat ook dat de dienst voor de Veiligheid van de Staat geen verslag uitbrengt van de resultaten en van de evolutie op het terrein. Mijn motie strekt ertoe dat er niet alleen een duidelijke aansturing moet zijn, maar ook een evaluatie die democratisch moet worden gecontroleerd.

Tegen de strijd tegen het islamisme ten slotte zouden er ook nog

doit en rendre le fonctionnement plus efficace et plus transparent. Lorsqu'on entend lancer des appels au terrorisme islamiste dans ce pays de tolérance, il est temps de briser les tabous! Je lis toutefois dans la presse que le comité craint d'être taxé de xénophobie. Ce type d'attitudes n'est pas de nature à en améliorer le rendement.

La Sûreté de l'Etat ne fait pas l'objet d'un contrôle et d'une évaluation suffisamment démocratiques. Cette situation doit changer, d'où ma motion de recommandation.

Le ministre a tenu des discours prometteurs. J'espère qu'il ne se laissera pas, une fois de plus, damer le pion par d'autres ministres. Nous ne manquerons pas de revenir sur ce dossier.

effectieven nodig zijn. Ik hoop, mijnheer de minister, dat hieraan duidelijk prioriteit wordt gegeven en dat u, niet zoals in andere dossiers, opnieuw wordt geblokkeerd door collega's uit de regering, afkomstig van andere meerderheidspartijen, die wel met zijn allen in het openbaar mededelen dat er prioriteiten moeten worden nagestreefd en dat er doelstellingen moeten worden gerealiseerd, maar die de knip op de beugel houden, zodanig dat u niet beschikt over de nodige middelen. Volgens u zijn er personeel en financiële en technische middelen tekort.

Ik vrees dat wij op het dossier nogmaals zullen moeten terugkomen. Ik begrijp dat u thans niet alle vragen kunt beantwoorden, mijnheer de minister, en dat u eerst het debat in de begeleidingscommissie wilt laten voeren, maar daarna wordt het verslag een publiek document en zal ik mij het recht voorbehouden om op de aangelegenheid terug te komen.

05.08 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, ik zei reeds dat het gaat om een vertrouwenskwestie en de vragen terzake kunnen en zullen pas worden beantwoord nadat men over het rapport in extenso beschikt.

Het eerst deel had een bevragend karakter, waaruit een en ander naar voren kwam. Het tweede deel van het ABC-onderzoek is uiteraard veel diepgaander, want het zal de eventuele problemen blootleggen, nominatim als het ware.

De scenario's staan open. Voor mij is het vrij duidelijk dat de dienst Veiligheid van de Staat, die na een langdurig debat aan Justitie is toebedeeld, gerust op die manier mag blijven functioneren. Eigenlijk moet dat zo blijven. Ik heb alleen aangeduid dat in een aantal landen van de groep van Bern de minister van Justitie slechts bij uitzondering als voogdijminister optreedt. Meestal is dat de taak van de minister van Binnenlandse Zaken, soms van de eerste minister en soms is de dienst zelfs afhankelijk van de rechterlijke macht. Zelfs de minister van Buitenlandse Zaken kan de Veiligheid van de Staat onder zijn bevoegdheid hebben. Die discussie moeten we voeren. Ik meen dat het parlementaire debat en de aanbevelingen van het Comité I van belang kunnen zijn om zich een goed idee te vormen waar die bevoegdheid het best thuishoort en hoe de controle erop wordt uitgeoefend.

U zult mij niet horen zeggen dat men bij de Veiligheid van de Staat geen proactief werk doet. Dat doet men ongetwijfeld, maar het is duidelijk dat deze dienst des te "performanter" wordt hoe meer hij in staat is om proactief onderzoek te kunnen voeren. Het is juist de doelstelling van die dienst om zaken te voorkomen veeleer dan ze te zien plaatsvinden. Laten we ons niet halsoverkop op die kwestie storten.

Mijnheer de voorzitter, de debatten zijn geopend. Ik begrijp dat wij daarover nog een aantal keren van gedachten zullen wisselen. Om de dienst goed te laten functioneren, is het nodig ook in de middelen daarvoor te voorzien.

05.09 **Tony Van Parys** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik had nog een concrete vraag aan de minister, maar hij mag mij daarover ook schriftelijk inlichten. Ik vraag naar de data van de bijeenkomsten van

05.08 **Marc Verwilghen**, ministre: La question de la confiance ne sera évoquée que lorsque le rapport proprement dit sera disponible. La deuxième partie sera très détaillée et comportera des noms.

Il est d'autres pays où le ministre de la Justice exerce la tutelle sur la Sûreté de l'Etat. Il appartient au Comité R de dire si c'est une bonne chose ou pas.

La Sûreté de l'Etat travaille bien évidemment aussi de façon proactive mais elle pourrait être plus performante si on lui allouait davantage de moyens.

het Ministerieel Comité voor Inlichtingen en Veiligheid en de beslissingen die daar zijn genomen. Ik ga ermee akkoord dat de minister die informatie schriftelijk verzendt.

05.10 Minister **Marc Verwilghen**: Ik kan u die gegevens niet uit het hoofd meedelen. Ik zal ze u bezorgen.

Moties

Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Geert Bourgeois en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Tony Van Parys en Geert Bourgeois
en het antwoord van de minister van Justitie,
beveelt de regering aan
de prioriteiten van de Staatsveiligheid veel beter aan te sturen en jaarlijks de gestelde prioriteiten te evalueren, derwijze dat op beide punten democratische controle mogelijk is;
de Staatsveiligheid voldoende middelen en personeel ter beschikking te stellen.”

Une première motion de recommandation a été déposée par M. Geert Bourgeois et est libellée comme suit:

“La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Tony Van Parys et Geert Bourgeois
et la réponse du ministre de la Justice,
recommande au gouvernement
de mieux définir les priorités de la Sûreté de l'Etat et de procéder chaque année à l'évaluation des priorités ainsi définies, de manière à permettre d'exercer un contrôle démocratique sur les deux points;
de mettre à la disposition de la Sûreté de l'Etat suffisamment de moyens et de personnel.”

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Tony Van Parys en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Tony Van Parys en Geert Bourgeois
en het antwoord van de minister van Justitie,
beveelt de regering aan
1. de Staatsveiligheid de nodige personele en technische middelen ter beschikking te stellen om haar toe te laten haar wettelijke opdrachten te vervullen;
2. bij het bepalen van de toekomst van de Staatsveiligheid het voortbestaan van de dienst zelf niet in vraag te stellen, de Staatsveiligheid niet te integreren in de federale politie en de Staatsveiligheid evenmin te onttrekken aan het ministerie van Justitie.”

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par M. Tony Van Parys et est libellée comme suit:

“La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Tony Van Parys et Geert Bourgeois
et la réponse du ministre de la Justice,
recommande au gouvernement
1. de mettre à la disposition de la Sûreté de l'Etat les moyens qui lui sont nécessaires pour accomplir ses missions légales;
2. dans la perspective de l'avenir de la Sûreté de l'Etat, de ne pas remettre en cause l'existence du service même, de ne pas intégrer la Sûreté de l'Etat à la police fédérale et de ne pas la soustraire au ministère de la Justice.”

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heren Ludo Van Campenhout en Peter Vanvelthoven.
Une motion pure et simple a été déposée par MM. Ludo Van Campenhout et Peter Vanvelthoven.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

06 **Samengevoegde vragen van**

- de heer Geert Bourgeois aan de minister van Justitie over "de bescherming van het journalistieke bronnengeheim" (nr. 7386)
- de heer Ludo Van Campenhout aan de minister van Justitie over "het bronnengeheim van de journalisten" (nr. 7393)
- de heer Peter Vanvelthoven aan de minister van Justitie over "het misbruik van de procedure op eenzijdig verzoekschrift" (nr. 7408)

06 **Questions jointes de**

- M. Geert Bourgeois au ministre de la Justice sur "la protection du secret des sources journalistiques" (n° 7386)
- M. Ludo Van Campenhout au ministre de la Justice sur "le secret des sources des journalistes" (n° 7393)
- M. Peter Vanvelthoven au ministre de la Justice sur "l'abus de procédure de requête unilatérale" (n° 7408)

06.01 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is de tweede maal dat ik in de Kamer tussenbeide kom over het bronnengeheim van de journalisten. Mijnheer de minister, een eerste maal heb ik u hierover ondervraagd op 22 oktober 1998 naar aanleiding van de aanhouding van de heer Bardieux, een journalist van het Nieuwsblad, die het had aangedurfd om twee dagen vooraleer het gerecht twee robotfoto's van de Bende van Nijvel vrijgaf, ze te publiceren in zijn krant. De cel-Jumet vond dat dat niet kon. De betrokken journalist werd aangehouden en in verdenking gesteld om zijn bron vrij te geven. Bij gebrek aan interne rechtsregels heb ik in 1998 verwezen naar het arrest-Goodwin. Het arrest-Goodwin van 27 maart 1996 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg handelt over een Brits journalist die informatie had gepubliceerd over een vennootschap in financiële moeilijkheden. Men had geprobeerd hem een verbod op te leggen die informatie te publiceren. Later werd hij door de High Court ertoe verplicht zijn bron vrij te geven. Omdat hij daar niet op inging, werd de journalist veroordeeld wegens smaad aan het gerecht. De pers heeft parallellen getrokken met de zaak die op het ogenblik aanleiding geeft tot de vragen. Het arrest-Goodwin is voor al de landen die deel uitmaken van de Raad van Europa, een leidraad, een bron van recht. Destijds heeft toenmalig minister van Justitie Van Parys bevestigd dat het een bron van recht is. Ik beklemtoon dat het arrest-Goodwin vrij genuanceerd is. Het arrest stelt dat de bescherming van het bronnengeheim van de journalist een noodzakelijk pendant is van het recht op vrije meningsuiting. Zonder het bronnengeheim bestaat er geen recht op vrije meningsuiting, het recht op nieuwsgaring. Dat recht is evenwel niet absoluut. Het kan zijn dat het moet sneuvelen voor hogere belangen, voor redenen van publiek belang zoals het voorkomen van misdrijven, het opsporen van daders van bepaalde misdrijven enzovoort. Men moet die afweging maken. Het arrest-Goodwin stelt eveneens – dat wordt weinig benadrukt – dat er een onderscheid is tussen bronnen en documenten.

Het vrijgeven van documenten in de voorliggende zaak is niet onbelangrijk. Ik zal op die zaak niet ingaan, omdat ze sub judice is. Er werd vanochtend gepleit. Het vonnis wordt vandaag of in de loop van de week geveld. Wellicht volgt er beroep. Laten we daar niet op ingaan. Ik heb wel vastgesteld dat de rechter in kort geding op

06.01 **Geert Bourgeois** (VU&ID): Il y a déjà eu quelques procès sur le secret des sources des journalistes. Dans l'affaire Goodwin, la Cour de Strasbourg a rendu un arrêt nuancé: la protection des sources des journalistes est liée au droit à la liberté d'expression, lequel peut être subordonné à d'autres intérêts dans certaines hypothèses.

Ma question concerne plus particulièrement les principes qui régissent cette matière qui a déjà été évoquée à plusieurs reprises au niveau européen. En mars 2000, une recommandation européenne préconisait d'inscrire le secret des sources des journalistes dans la législation nationale, ce qu'ont déjà fait les Pays-Bas. Le ministre juge-t-il suffisante la protection offerte par notre droit?

eenzijdig verzoekschrift iets anders heeft toegekend dan in het aanvankelijke verzoekschrift werd gevraagd. We zouden heel interessante bedenkingen kunnen vastknopen aan hetgeen gevraagd werd, hetgeen werd toegekend en wat eventueel in het welbegrepen bronnengeheim past. Het past, mijns inziens, niet om hierop op het ogenblik in te gaan. Mijn vraag is niet op de zaak zelf gericht, maar handelt over de algemene principes in de zaak.

In 1998 heb ik reeds gewezen op de noodzaak van een legiferering. Op het ogenblik beschikken we over een aantal internationale incentives zoals de resolutie 1003 van 1993 van de Raad van Europa, de uitspraak van het Europees Parlement in 1994, de aanbeveling 2007 van maart 2000 van het comité van ministers van de Raad van Europa die alle landen ertoe aanzet het bronnengeheim van de journalisten in het intern recht op te nemen. Een aantal ons omringende landen hebben dat gedaan. Nederland heeft een rondzendbrief terzake opgesteld. Ik heb de toenmalige minister van Justitie gevraagd op korte termijn met het college van procureurs-generaal een richtlijn uit te vaardigen, derwijze dat de parketten op de hoogte zouden zijn dat het arrest-Goodwin intern recht is dat moet worden toegepast. Ik heb de indruk dat zulks niet gebeurd is.

Mijnheer de minister, mijn vraag is eigenlijk heel kort. Vindt u dat ons materieel recht momenteel voldoende bescherming biedt voor het bronnengeheim van de journalisten? Zo niet, vindt u dat er op dat vlak een wettelijk initiatief moet worden genomen?

06.02 Ludo Van Campenhout (VLD): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb dezelfde vraag als collega Bourgeois, maar ik zal ze korter stellen omdat ik de tweede vraagsteller ben.

Het bronnengeheim is niet alleen een keuze van de journalisten, maar behoort zelfs tot de internationale deontologische code van de journalisten, zoals opgenomen in de Code van Bordeaux en de verklaring van München. In enkele arresten, zoals het Goodwin-arrest, wordt gesteld dat het bronnengeheim behoort tot de essentiële vrijheden van het mediarecht en de vrijheid van meningsuiting. Artikel 6 betreffende de fair process rule en artikel 10 van het Europees Verdrag van de Rechten en Vrijheden bestempelen dat bronnengeheim ook als een onderdeel van het recht op vrije meningsuiting en de vrijheid van pers.

Net als voor collega Bourgeois, is de aanleiding van mijn vraag de uitspraak over de verplichte overhandiging van documenten door journalisten van De Morgen. Ik zal natuurlijk niet uw appreciatie over die uitspraak vragen. Net zoals collega Bourgeois en de Raad van Europa – er zijn al enkele Europese initiatieven terzake in navolging van onder meer het Goodwin-arrest – wil ik u het volgende vragen. Is het bronnengeheim volgens u voldoende beschermd? Via de rechtspraak lijkt het alleszins voldoende beschermd. Zou een wetgevend initiatief die rechtspraak misschien kunnen vervolledigen?

06.03 Peter Vanvelthoven (SP.A): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, naar aanleiding van dezelfde feiten meende ik dat ik u nog een ander aspect moest voorleggen dan de meer uitgebreide bescherming van het bronnengeheim. Mij gaat het om de procedure die in die zaak werd gebruikt. De aan beide journalisten opgelegde verplichting opgelegd om hun documenten, en bijgevolg ook hun

06.02 Ludo Van Campenhout (VLD): Je me joins à l'intervention de M. Bourgeois. Au niveau international, différentes déclarations inscrivent le secret des sources dans le code journalistique. Dans l'arrêt Goodwin, il est même fait référence à la Convention européenne des droits de l'homme.

Le secret des sources est-il suffisamment protégé dans notre pays? Une initiative législative va-t-elle être prise?

06.03 Peter Vanvelthoven (SP.A): Les journalistes de *De Morgen* ont été condamnés à divulguer leurs sources à la suite d'une requête unilatérale. Dans la cadre d'une telle procédure, le

bronnen, bekend te maken, kwam er na een procedure op eenzijdig verzoekschrift. Bij zo'n procedure wordt de tegenpartij niet opgeroepen en doet de rechter een uitspraak zonder de tegenpartij voorafgaandelijk te horen. In die procedure worden de rechten van de verdediging dus voorlopig opzij gezet, ook omwille van wellicht hogere belangen. Ik vraag u niet om daarover een uitspraak te doen, maar volgens mij heeft daarvan in die procedure een zeker oneigenlijk gebruik plaatsgevonden. Misschien is misbruik een groot woord.

Ik meen dat het duidelijk is dat de procedure op eenzijdig verzoekschrift slechts in uitzonderlijke omstandigheden kan plaatsvinden. We hebben in het verleden ook al vastgesteld dat die procedure op eenzijdig verzoekschrift werd gebruikt om stakingen te breken en mensen te verplichten om te gaan werken. We stellen vandaag vast dat de procedure op eenzijdig verzoekschrift opnieuw wordt gebruikt om een andere essentieel grondrecht, met name de persvrijheid, te ondergraven.

Mijnheer de minister, het huidig gerechtelijk wetboek voorziet in mogelijkheden om op zeer korte termijn in zeer spoedeisende gevallen een procedure op tegenspraak te kennen. De mogelijkheid bestaat om zelfs op feestdagen of zelfs in de woning van de voorzitter op korte termijn een tegensprekelijk debat te krijgen. Bent u het met mij eens dat er blijkbaar een trend is, die in deze zaak wordt bevestigd, om de procedure op eenzijdig verzoekschrift te gebruiken in omstandigheden die eigenlijk niet door de wetgever werden bedoeld? Indien u die mening deelt, bent u dan van plan om wetgevende initiatieven te nemen om het gebruik van die procedure op eenzijdig verzoekschrift ernstig te beperken, in ieder geval wanneer er een tegenpartij bij de procedure te betrekken is?

06.04 Minister **Marc Verwilghen**: Mijnheer de voorzitter, collega's Bourgeois, Van Campenhout en Vanvelthoven, ik zou in vijf stappen willen antwoorden. Ten eerste, het Belgisch materieel recht heeft als zodanig geen expliciete wettelijke bepaling over het bronnengeheim. Dat staat buiten kijf. Ten tweede, het is ook niet strikt juridisch noodzakelijk om dit te regelen en wel wegens het feit dat het arrest-Goodwin van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens het bronnengeheim eigenlijk als principieel erkent in de Belgische rechtsorde. Het gaat niet alleen om het arrest-Goodwin, er zijn nog een aantal andere gevolgd. Dat betekent dus dat onderzoeksrechters, parketmagistraten en vonnisrechters het principe van het bronnengeheim moeten respecteren en elke beperking ervan moeten toetsen aan artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Ten derde, hoewel er geen expliciete wettelijke erkenning van het bronnengeheim in het Belgisch materieel recht is, bestaan er wel een aantal wettelijke spelregels inzake de gerechtsverslaggeving zoals het geheim van het onderzoek en de mogelijkheid van mededaderschap of medeplichtigheid van een journalist aan een schending van het beroepsgeheim. Ook daar hebben we gezien hoe de rechtspraak zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld. Er zijn een aantal verplichtingen op dat vlak die onder meer door de wet-Franchimont werden opgelegd. Daar vloeit een regeling uit voort. Dan komt natuurlijk de fameuze stap om na te gaan of men een wettelijk kader moet creëren binnen het Belgisch recht. Los van het al dan niet noodzakelijk zijn hiervan, moeten we heel goed voor ogen houden

cadre d'une telle procédure, le juge se prononce sans avoir entendu la partie adverse, de sorte que les droits de la défense sont en fait ignorés. Il ne peut évidemment être recouru à cette procédure que dans des cas exceptionnels. Elle peut en effet être utilisée de manière impropre pour nuire à des droits essentiels, tels le droit d'association, le droit de grève et la liberté de la presse. Le Code pénal prévoit pourtant suffisamment de solutions de rechange pour obtenir à très court terme un jugement contradictoire.

Le ministre pense-t-il comme moi que la procédure de requête unilatérale soit de nature à engendrer des abus? Compte-t-il prendre une initiative pour limiter le recours à cette procédure voire à l'interdire purement et simplement?

06.04 **Marc Verwilghen**, ministre: En droit belge, aucune disposition explicite ne reconnaît ni ne protège le secret des sources des journalistes. Du point de vue strictement juridique, ce n'est pas nécessaire parce que, depuis l'arrêt Goodwin prononcé par la Cour européenne des droits de l'homme, le principe du secret des sources est consacré par l'ordre juridique belge. Par conséquent, les juges d'instruction, les magistrats du parquet et les juridictions de jugement doivent respecter ce principe, et toute restriction du secret des sources doit être l'objet d'un contrôle sur pied de l'article 10 de la convention européenne des droits de l'homme.

Si le droit belge ne reconnaît pas explicitement le secret des sources sur le plan légal, certaines règles légales doivent

dat dit soort zaken steeds zeer “factueel” en contextueel zal worden bekeken in het licht van een specifieke vraag.

Op dat moment moet een principe worden vastgelegd met daarop ook een aantal uitzonderingen. Terzake wringt het schoentje, want de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten heeft destijds te kennen gegeven weigerachtig te staan tegenover, ik citeer: “... een dergelijke wettelijke erkenning van het bronnengeheim uit vrees dat de uit de wet voortspruitende uitzonderingen uiteindelijk een veel groter kwaad zouden vormen dan de totale afwezigheid van enige wetgeving”.

Mijnheer de voorzitter, ik kom dan bij de vraag die ter elfder ure werd gesteld door collega Vanvelthoven. Kan men de procedure van het eenzijdig verzoekschrift wel toelaten? Deze procedure bestaat nu eenmaal en ze is ook verbonden aan een aantal strikte voorwaarden. Zo is er de hoogdringendheid en de volstreekte noodzakelijkheid. Dit laatste wil zeggen dat een onomkeerbare schade zou worden berokkend indien er niet wordt opgetreden. De rechtspraak is altijd vrij restrictief geweest in het toepassen van een dergelijke procedure. U hebt terecht opgemerkt dat er andere middelen bestaan die even snel tot een oplossing kunnen leiden. Bovendien hebben deze laatste middelen niet het nadeel dat de rechter, die met een eenzijdig verzoekschrift wordt geconfronteerd, een onvolledig beeld krijgt. Er kan ook worden gewerkt met een procedure op tegenspraak waarbij een “référé à l'hôtel” wordt gebruikt. In zo'n geval wordt het verzoekschrift aangeboden bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Ik heb die procedure ooit toegepast in een zaak en ik werd binnen enkele uren op mijn wenken bediend.

Dit alles zou dan wel betekenen dat we het procesrecht op dat vlak moeten herzien alhoewel ik mij een aantal omstandigheden kan inbeelden waarin een eenzijdig verzoekschrift noodzakelijk blijkt. Het gaat hierbij om zaken waarin men het risico loopt om het slachtoffer te worden van feiten die werden begaan door onbekenden of door niet te identificeren personen. In dat geval wordt men uiteraard met een ander probleem geconfronteerd waarvan in deze zaak nochtans geen sprake is. Ik heb enkel willen aantonen in welke omstandigheden een procedure met een eenzijdig verzoekschrift mij aangewezen lijkt.

Wij zullen ons ongetwijfeld buigen over deze problematiek op het ogenblik dat wij het zullen hebben over de hervormingen in het gerechtelijk wetboek. Op dat ogenblik zal wellicht ook over deze procedure worden gesproken.

06.05 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik ben een beetje verrast door het antwoord van de minister.

Mijnheer de minister, u zegt dat het niet nodig is om een expliciete bepaling op te nemen in het materiële recht omdat er terzake al arresten werden uitgesproken, met het arrest-Goodwin op kop. Ik ben niet overtuigd van deze stelling. Er is niet alleen het gezagsargument van een aantal internationale aanbevelingen en resoluties die de landen oproepen om dit materieel te regelen. Bovendien meen ik dat die verworvenheid niet echt is doorgedrongen tot heel de magistratuur. Ik heb de indruk dat dit arrest daar wel zweeft, maar dat

être observées, tels le secret de l'instruction et la possibilité d'une complicité du journaliste dans le cadre d'une violation de ce secret. La non-observation de ces règles peut engager la responsabilité pénale et civile du journaliste.

Si le secret des sources journalistiques était ancré dans la loi, il faudrait aussitôt prévoir des dérogations à ce droit. Mais il s'agit là d'une réflexion très délicate parce que la question de savoir si la source d'information doit être dévoilée ou non est liée aux conditions concrètes d'une affaire déterminée. En la matière, on peut difficilement fixer des normes générales. C'est la raison pour laquelle l'association générale des journalistes professionnels est réticente à l'égard de cette manière de travailler.

Au cours de ces deux dernières décennies, la procédure sur requête unilatérale a étonnamment gagné en popularité. Elle est en principe liée à deux conditions fondamentales, à savoir l'urgence et la nécessité absolue du jugement. Je me rends bien compte que le jugement en référé comporte des risques d'incomplétude ou de présentation inexacte des choses. Mais je pense que si les conditions sont interprétées strictement, cette procédure a sa place dans notre système juridique, particulièrement si le demandeur est la victime de faits commis par des inconnus ou des auteurs non identifiables.

06.05 Geert Bourgeois (VU&ID): Cette réponse me surprend quelque peu. J'estime qu'il faut ancrer cette matière dans le droit belge. A mes yeux, la reconnaissance du principe du secret des sources dans l'ordre juridique belge à la suite de l'arrêt Goodwin n'offre pas de protection suffisante, d'autant que tous les magistrats ne connaissent pas cet

heel veel rechters en parketmagistraten daar niet zo sterk van overtuigd zijn.

Ten derde, eigenlijk is daarmee de afweging – u zegt zelf dat er uitzonderingen op zijn – niet zo maar gemaakt. Ik weet nu wel dat de wetgever de aangelegenheid nooit in detail zal kunnen regelen, maar het komt hem wel toe om in dezen een aantal grote lijnen vast te leggen, om te zeggen dat er een bronnengeheim is dat alleen maar kan wijken voor welbepaalde dwingende, publieke aangelegenheden en verder niet.

Ten vierde lijkt het mij ook goed dat zou worden bepaald hoe een en ander moet worden opgelost als er zulke procedures zijn. De bron kan het document zijn en het document kan de bron zijn. Wat nu bezig is, kan een test case zijn. Het kan zijn dat door het afgeven van het document, de bron wordt vrijgegeven. Het kan zijn dat door het maken van een kopie de bron noodzakelijkerwijze wordt vrijgegeven. Het kan zijn dat de bron noodzakelijkerwijze leidt tot wie het moet hebben gegeven, dat er maar een of twee auteurs kunnen zijn. Ik vind wetgeving daarin dus niet overbodig; ik ben er sterk voorstander van. U zegt dat de journalistenbond er geen voorstander van is omdat men er bang voor is, maar het komt de wetgever toe om een algemene norm vast te leggen en toch uit te gaan van artikel 10. Artikel 10 stelt dat er recht is op vrije mening. Dat impliceert het recht op nieuwsgaring en dat impliceert dan weer het recht op bescherming van de bron. Dat kan alleen maar wijken voor een aantal zaken.

Ik hoor anderzijds ook vaak klachten van dezelfde bond dat journalisten nu geregeld worden beschuldigd van heling; dat zou de grond zijn waarop men hen pakt. Men moet wel weten wat men wil. Wij moeten toch niet wegens een mogelijk terechte vrees van de Journalistenbond ervoor terugschrikken om op dat punt te legifereren. Alleszins vormt uw standpunt een breuk met wat onder de vorige regeerperiode als een prioriteit werd beschouwd. Ik herinner mij dat minister De Clerck dit als een prioriteit beschouwde: op zijn allereerste werkdag heeft hij gezegd dat wij naar een regeling voor het bronnengeheim van journalisten moesten. Men heeft dan een colloquium georganiseerd in de Senaat, zoals de voorzitter zich zal herinneren, met preadviezen van Bosly, van Dhooghe, van Voorhoof. Dat heeft geleid tot het colloquium zelf, met een hele reeks interessante uiteenzettingen. Mijn indruk was dat de publiek gedeelde mening was dat er gelegifereerd moet worden. Uw antwoord lijkt mij een breuk daarmee.

De N-VA zal op dat punt zeker een poging ondernemen. Wij zullen een wetsvoorstel indienen over dat delicate gegeven. Wat in de ons omringende landen kan, moet hier ook kunnen. Ik denk vooral dat het een bron van rechtszekerheid zou zijn, een hart onder de riem voor de journalistieke vrijheid. Anderzijds zou men zo kunnen bepalen welke zaken er niet onder vallen en zouden overbodige procedure en overbodige heisa kunnen worden vermeden.

06.06 Ludo Van Campenhout (VLD): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn duidelijk antwoord. Er is inderdaad een vraag van Europa om het bronnengeheim te verankeren in onze nationale wetgeving. Anderzijds formuleerde de minister wel de boeiende opmerking dat de Journalistenbond in het verleden bij initiatieven om een wetgeving tot stand te brengen met daarin geïncorporeerde

arrêt et, *a fortiori*, ne s'en inspirent pas pour rendre leurs jugements. Lorsque le secret des sources aura été inscrit explicitement dans le droit belge, il existera au moins un point d'appui pour mettre définitivement fin à l'insécurité juridique dans ce domaine. Du reste, le ministre De Clerck était également favorable à un pareil règlement légal.

06.06 Ludo Van Campenhout (VLD): Voilà une réponse claire. L'Association des journalistes professionnels ne semble donc pas appeler une réglementation légale de ses vœux, l'absence de

uitzonderingen, de uitzonderingen als groter kwaad ervaart dan de afwezigheid van een wet op het bronnengeheim zelf.

Dat betekent eigenlijk dat de Journalistenbond meer vertrouwen heeft in de appreciatie van een rechter dan die van de wetgever, zijnde het Parlement. Ik zal mijn licht daar eens opsteken en dit dossier als niet-jurist verder volgen om te zien of de mening van de Journalistenbond terzake voldoende bescherming biedt om het bronnengeheim, dat essentieel is om de vrijheid van pers en de vrijheid van meningsuiting, hetzij via de rechtspraak hetzij via de wetgeving, te beschermen.

06.07 Peter Vanvelthoven (SP.A): Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het duidelijk is dat we in ieder geval moeten vermijden dat er onderonsjes zijn tussen de rechter en één partij, dat we ernaar moeten streven om in elke procedure elke partij maximaal te betrekken. We moeten bijgevolg de procedure op eenzijdig verzoekschrift toch dringend eens herbekijken. Ik stel vast dat belangrijke uitspraken gebeuren met betrekking tot het essentiële grondrecht. Ik heb het stakingsrecht genoemd, vandaag is de persvrijheid aan bod. Ik denk dat in ieder geval de SP.A-fractie de debatten inzake de hervorming van het gerechtelijk wetboek wat dit punt betreft ernstig zal voorbereiden.

06.08 Minister Marc Verwilghen: Mijnheer de voorzitter, collega Bourgeois zegt dat hij een initiatief zal nemen en ik wil hem dat ook niet beletten. Misschien kan hij inspiratie vinden in een wetsvoorstel dat ik ooit heb ingediend, op 16 oktober 1995, betreffende het installeren van het bronnengeheim in ons recht. Alleen ben ik er ondertussen niet meer zo zeker van of men dat eigenlijk wel kan vatten in dat uitzonderingsmechanisme, of dat kader dat moet gecreëerd worden zich eigenlijk leent tot wetgevend werk. Dat was ook de reden waarom ik in mijn voorstel toen gezegd heb dat het beter is een gemengde raad op te richten van magistraten en journalisten die oordeelt in welke omstandigheden men een uitzondering aan het bronnengeheim toekent of niet. Dat leek mij dan ook weer een zodanige aangelegenheid die buiten het echte werk van de wetgever valt, dat ik daarnet op die manier heb geantwoord. Ik heb dus met hetzelfde antwoord als u vroeger gespeeld, maar ik ben daar op teruggekomen. Wat niet wil zeggen dat men soms niet van idee kan veranderen.

06.09 Geert Bourgeois (VU&ID): Mijnheer de minister, ik zal uw wetsvoorstel bekijken. Ik heb de wetgeving van de omringende landen. Ik heb de indruk dat men daar toch wel tot een genuanceerde wetgeving is gekomen. In Nederland is er een rondzendbrief en geen wet. Er is niet alleen een breuk tussen wat de vorige en de huidige regering wou, er is ook een breuk in uw denken. Het siert u dat u niet statisch bent in uw denkwijze. Niettemin zal ik een poging doen om daaromtrent een voorstel in te dienen. Misschien zal ik wel het een en ander kopiëren van u, mijnheer de minister. Wie weet zaten daar wel goede ideeën tussen, maar ik wil daarover ook in dialoog treden met de Journalistenbond. Ik denk dat een breed debat daaromtrent nodig is.

Ik volg u wel, en ik heb mij bij de hangende vraag de bedenking gemaakt dat men eigenlijk een onafhankelijke instantie zou moeten

réglementation lui paraissant préférable aux exceptions que mentionnerait celle-ci. L'association paraît faire davantage confiance aux juges qu'aux parlementaires. Je me propose de poursuivre la discussion sur ce problème avec cette association.

06.07 Peter Vanvelthoven (SP.A): Je déduis de la réponse du ministre qu'il y a lieu de faire un usage circonspect de la procédure de requête unilatérale. Le SP.A estime qu'une modification de la législation en la matière ne peut être entourée d'aucun tabou.

06.08 Marc Verwilghen, ministre: Le 16 octobre 1995, j'ai moi-même déposé une proposition de loi relative au secret des sources. J'y proposais notamment d'installer un conseil mixte composé de journalistes et de magistrats pour connaître de dossiers spécifiques. Aujourd'hui, toutefois, je m'interroge sur la possibilité de mettre en œuvre un tel système.

06.09 Geert Bourgeois (VU&ID): Je ne manquerai pas d'examiner votre proposition de loi initiale et d'en faire éventuellement miens certains éléments. Je suis convaincu de la nécessité de consacrer un large débat à cette question. J'estime également qu'il faut créer une instance indépendante chargée de juger, en cas de réquisition de certains documents, si celle-ci peut se faire tout dans le respect du secret des sources.

hebben die op een bepaald moment kan oordelen over het opeisen van een document. Gaat het voorleggen van het document tot het bevelen van de rechter tot het prijsgeven van dat document, dat inderdaad de bron zelf kan prijsgeven, dan heb je wellicht in plaats van een ad hoc gerechtsdeurwaarder, een instantie nodig die zegt dat ze dat zullen bekijken. Die kan dan bijvoorbeeld zeggen dat zulks niet kan omdat het bronnengeheim daarmee zou geschonden kunnen worden. Dit is maar een gedachte die ik daaromtrent heb, maar het moet mogelijk zijn om daar sluitend wetgevend werk over te maken.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

07 Vraag van de heer Tony Van Parys aan de minister van Justitie over "het vertalers/tolkenproject dat loopt bij de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen" (nr. 7387)

07 Question de M. Tony Van Parys au ministre de la Justice sur "le projet de formation de traducteurs/interprètes en cours auprès du tribunal de première instance d'Anvers" (n° 7387)

07.01 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, bij de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen werd in september 2000 een proefproject in verband met de opleiding van tolken en vertalers opgestart.

Dit is een belangrijk project omdat het de gelegenheid biedt de rechtzoekende op een behoorlijke manier bij te staan en in een multiculturele omgeving is dit natuurlijk uitermate belangrijk.

Het project loopt ten einde op 30 juni, dus op het einde van deze maand. Zult u ervoor zorgen, mijnheer de minister, dat dit waardevol project kan worden voortgezet? Zult u hiervoor de nodige middelen ter beschikking stellen?

07.01 Tony Van Parys (CD&V): En septembre 2000, un projet ilote a été mis sur pied auprès du tribunal de première instance d'Anvers pour dispenser une formation adéquate aux traducteurs et interprètes auprès des tribunaux. Le projet sera clôturé le 30 juin 2002. Le ministre prendra-t-il les mesures nécessaires pour faire prolonger cet excellent projet? Quels moyens le ministre dégagera-t-il à cet effet?

07.02 Minister Marc Verwilghen: Mijnheer de voorzitter, zoals de heer Van Parys weet, gaat het om een project dat gedurende twee jaar werd gefinancierd door de Koning Boudewijnstichting.

Ik bezocht het project en volgens mij kan het zeer gunstig worden geëvalueerd. De video die in dat verband werd ontwikkeld en het systeem om vertalers-tolken op een snelle manier te kunnen aanwerven zal door het departement van Justitie worden aangekocht en worden aangeboden aan de magistratuur.

Om het project voort te zetten moeten er middelen worden vrijgemaakt en in dat verband stootte ik op een negatief advies van de inspecteur van Financiën. De reden hiervan is – en dat zult u begrijpen – dat de vertalers-tolken zelfstandig zijn en dat de minister van Justitie geen opleiding kan financieren zonder de garantie te hebben dat er nadien exclusief voor Justitie wordt gewerkt.

Om hieraan te verhelpen wordt op mijn kabinet gewerkt aan een herziening van het statuut voor de vertalers-tolken, zodat een betere kwaliteit van de vertalers-tolken kan worden gegarandeerd. Dezen zullen dan specifiek voor het juridische werk worden aangetrokken. Op die manier kan ik de problemen verhelpen die thans voorliggen en die tot een negatief advies van de inspecteur van Financiën leidden.

07.02 Marc Verwilghen, ministre: Le projet a bénéficié d'un financement de la Fondation Roi Baudouin pour une période de deux ans et a fait l'objet d'une évaluation très favorable. Le département de la Justice a d'ailleurs fait l'acquisition de la cassette vidéo comportant un cours accéléré pour traducteurs et interprètes qui sera offerte à la magistrature. Il est cependant impossible, dans le cadre de la législation actuelle, de dégager des moyens supplémentaires permettant de poursuivre le projet. Les traducteurs et interprètes étant des travailleurs indépendants, l'Inspection des finances a rendu un avis négatif. Le département de la Justice ne peut en effet financer une formation sans disposer de la garantie que les intéressés

travailleront exclusivement pour le département. C'est la raison pour laquelle mon cabinet s'attèle actuellement à une révision du statut des traducteurs et des interprètes. La modification du fondement légal a été soumise à l'administration, en concertation avec la Chambre des traducteurs et interprètes.

07.03 Tony Van Parys (CD&V): Mijnheer de minister, ik hoop dat een oplossing wordt gevonden voor dit probleem, die bovendien onmiddellijk aansluit bij het hiaat dat dreigt te ontstaan op het einde van deze maand.

Als men nu nog moet werken aan het statuut, dan vrees ik dat het project verloren is. Ik ben ervan overtuigd dat men de instrumenten en de middelen moet vinden om ervoor te zorgen dat het voorlopig project kan worden voortgezet, in afwachting van de statutaire aanpassing van het statuut voor vertalers en tolken.

Ik herhaal dat wij er moeten voor zorgen dat dit project wordt voortgezet. Ik meen dat de inspanningen die terzake door de magistraten, meer bepaald de Antwerpse magistratuur, worden geleverd, moeten worden gehonoreerd. Het is bovendien een kwestie van motivatie voor een belangrijk project in het kader van de verstaanbaarheid van al wat op de rechtbanken gebeurt, voor personen die door allerlei omstandigheden de taal die er wordt gehanteerd niet machtig zijn.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 16.36 uur.
La réunion publique de commission est levée à 16.36 heures.*

07.03 Tony Van Parys (CD&V): J'espère néanmoins qu'une solution pourra être trouvée pour sauver cet excellent projet, en attendant l'aménagement du statut des traducteurs et interprètes.